

**ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE
OSNOVNIH ŠOL
POROČILO O IZVEDBI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA
2021/2022**

David Janet

Sektor za raziskave in razvoj, Državni izpitni center

Avgust, 2022

Jezikovni pregled: mag. Bernarda Krafogel

KAZALO

UVOD.....	3
ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL – POROČILO O IZVEDBI NPZ 2021/2022.....	3
1 Osnovni podatki	3
2 Stališča ravnateljev do NPZ	5
3 Težave pri izvedbi NPZ	9
4 Prostovoljno izvajanje NPZ iz dodatnega tretjega predmeta.....	13
5 Ocena posredovanih informacij.....	13
6 Ocena sodelovanja	15
7 Ocena uporabnosti dokumentov in programov za NPZ	18
8 Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami.....	21
9 Dodatna informacija o dosežkih učencev šole na NPZ.....	24
10 Analiza kakovosti izkazanega znanja pri NPZ s programom OrKa	25
11 Drugi komentarji o NPZ.....	28
12 Učenje prvega tujega jezika	31
POVZETEK.....	31
Priloga: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL	34

UVOD

Letošnji anketni vprašalnik za ravnatelje osnovnih šol smo poslali vsem ravnateljem izobraževalnih ustanov, ki so izvajale nacionalno preverjanje znanja (v nadaljevanju NPZ) v šolskem letu 2021/2022: osnovnim šolam s splošnim izobraževalnim programom (SIS), osnovnim šolam s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) in zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok ter mladostnikov s posebnimi potrebami (ZAVOD).

Z vprašalnikom smo želeli spoznati, kakšna so stališča ravnateljev do NPZ, na katere težave so ravnatelji naleteli pri njegovi izvedbi, kje vidijo razloge zanje in kakšne predloge imajo za odpravo težav. Ravnatelje smo povprašali tudi po prostovoljnem izvajanju NPZ iz tretjih predmetov. Ocenili so institucije, ki sodelujejo pri izvedbi NPZ, tako z vidika posredovanih informacij kot z vidika sodelovanja. Nadalje so ocenili uporabnost dokumentov in programov za NPZ ter prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami. Pridobili smo tudi informacije o analizi dosežkov učencev na NPZ na šolah ter oceno kakovosti programa in priročnika OrKa. Zaposlili smo tudi za druge informacije in komentarje o NPZ, nazadnje pa smo poizvedeli še o učenju prvega tujega jezika na šolah.

Podatke smo pričeli zbirati 13. 6. 2022, ko smo vprašalnik objavili na spletni strani eRic za ravnatelje. Slednje smo z anketo seznanili tudi po elektronski pošti, ki je vsebovala spletno povezavo do vprašalnika. Ta je bil objavljen na platformi za izvajanje spletnega anketiranja. Podatke smo zbirali do 27. 6. 2022. Analiza vprašalnika za ravnatelje osnovnih šol sledi vrstnemu redu vprašanj v anketi.

ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL – POROČILO O IZVEDBI NPZ 2021/2022

1 Osnovni podatki

V letošnjem šolskem letu (2021/2022) je NPZ izvajalo 485 šol. Med njimi je anketo izpolnilo 455 šol, kar pomeni 93,8 % ravnateljev vseh šol oziroma delež, ki je primerljiv s preteklimi leti (leta 2021: 91,9 %; leta 2019: 89,6 %; leta 2018: 88,0 %; leta 2017: 90,5 %; leta 2016: 90,6 %; leta 2015: 93,2 %; leta 2014: 91,0 %; leta 2013: 90,8 %; leta 2012: 90,4 %; leta 2011: 89,7 %; leta 2010: 88,3 %).

V preglednici 1.1 je zapisan delež izpolnjenih anket po izobraževalnih programih. Iz preglednice razberemo, da je najvišji delež izpolnjenih anket med izobraževalnimi programi ZAVOD (100 %), sledi SIS, nato SIS + NIS, najnižji delež pa je med programi NIS (72,7 %).

V preglednici 1.2 je zapisan delež izpolnjenih anket po regijah. Najvišji delež beleži Zasavska regija (100 %), sledita Goriška in Posavska regija, najnižje deleže pa najdemo pri Pomurski in Gorenjski regiji ter Jugovzhodni Sloveniji. Deleži vseh regij presegajo 90 %, kar pomeni, da so vse regije zadovoljivo reprezentirane.

Preglednica 1.1: Osnovne šole v anketi za ravnatelje OŠ po izobraževalnih programih

Izobraževalni program ¹	Število šol (vzorec)	Število šol (populacija)	Delež
SIS	412	434	94,9 %
SIS + NIS	24	26	92,3 %
NIS	16	22	72,7 %
ZAVOD	3	3	100 %
Skupaj	455	485	93,8 %

Preglednica 1.2: Osnovne šole v anketi za ravnatelje OŠ po regijah

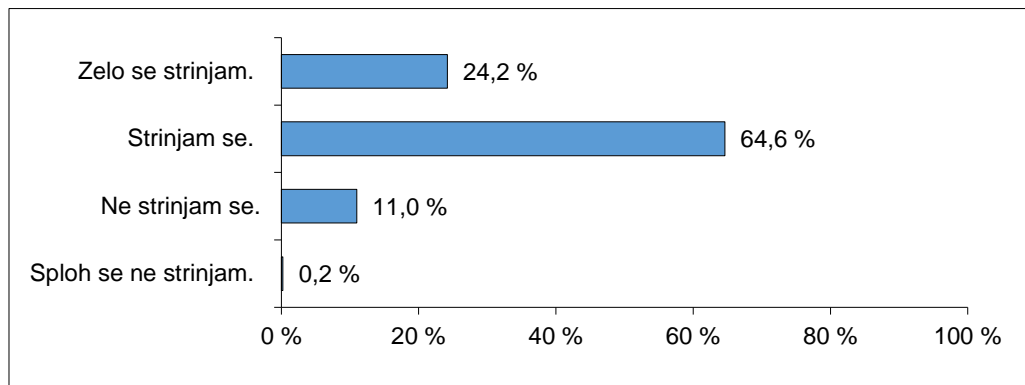
Osnovne šole po regijah	Število šol (vzorec)	Število šol (populacija)	Delež
Pomurska	37	41	90,2 %
Podravska	77	81	95,1 %
Koroška	16	17	94,1 %
Savinjska	56	60	93,3 %
Zasavska	11	11	100,0 %
Posavska	25	26	96,2 %
Jugovzhodna Slovenija	36	39	92,3 %
Osrednjeslovenska	94	101	93,1 %
Gorenjska	36	39	92,3 %
Primorsko-notranjska	15	16	93,8 %
Goriška	28	29	96,6 %
Obalno-kraška	24	25	96,0 %
Skupaj	455	485	93,8 %

¹ SIS: osnovna šole s splošnim izobraževalnim programom,
NIS: osnovna šola s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom,
ZAVOD: zavod za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

2 Stališča ravnateljev do NPZ

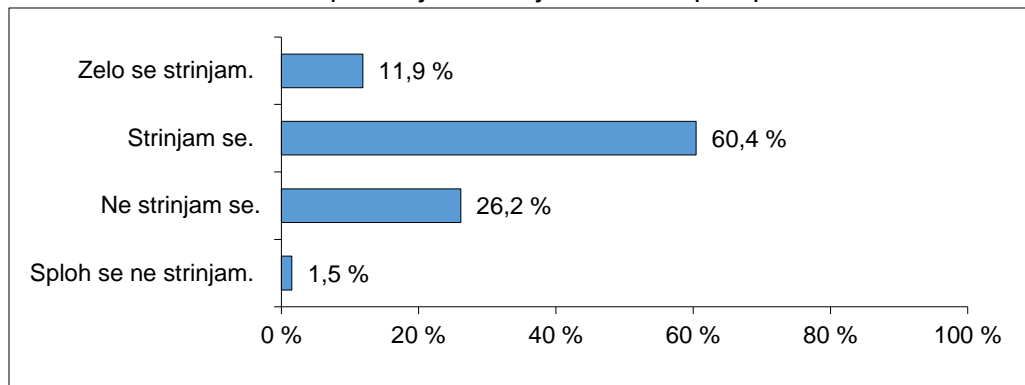
Trditve od 2.1 do 2.10 so poizvedovale po stališčih ravnateljev do NPZ. Pri tem so lahko respondenti izbrali enega od sledečih odgovorov: *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.* / *Ne strinjam se.* / *Sploh se ne strinjam.*

2.1 NPZ je smiseln in koristen, saj da učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca.

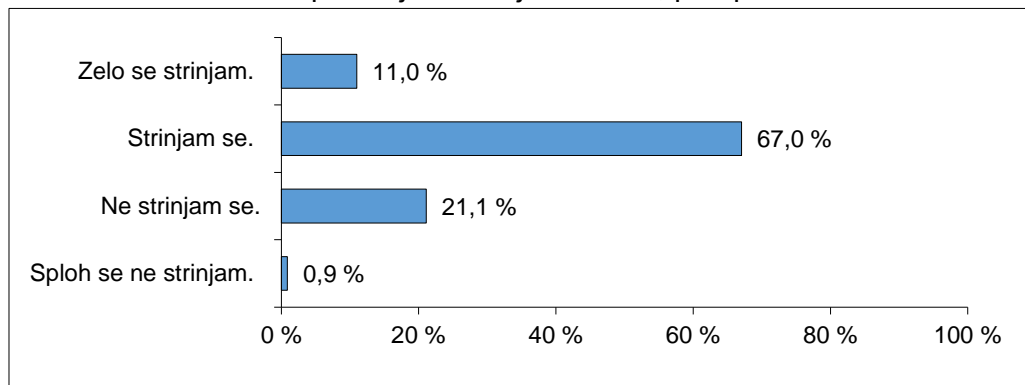
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 88,8 % (leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 90,9 %).

2.2 NPZ odkriva **močna** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.

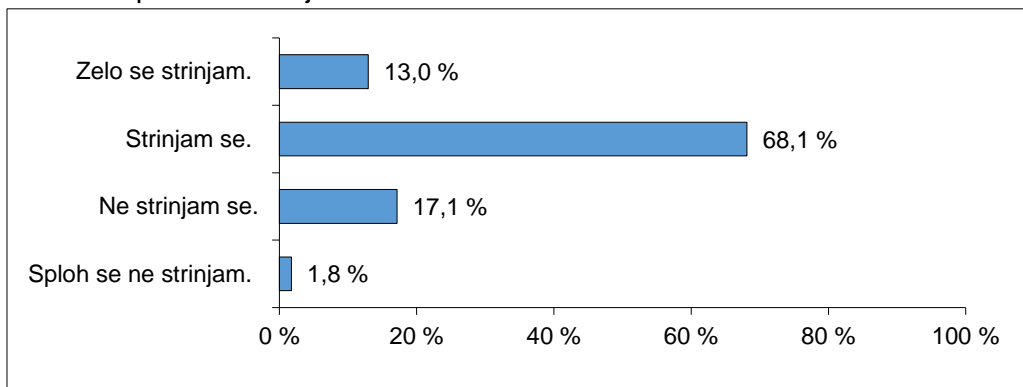
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 72,3 % (leta 2021: 76,0 %; leta 2019: 76,0 %).

2.3 NPZ odkriva **šibka** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.

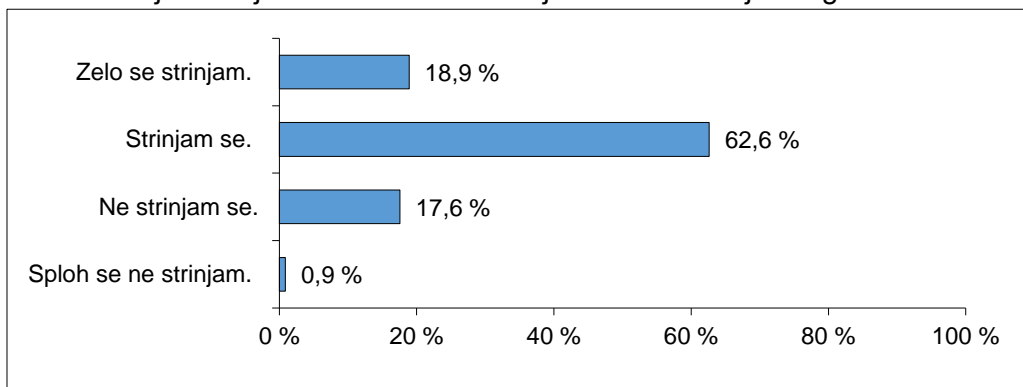
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 78,0 % (leta 2021: 79,6 %; leta 2019: 79,3 %).

2.4 NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli.

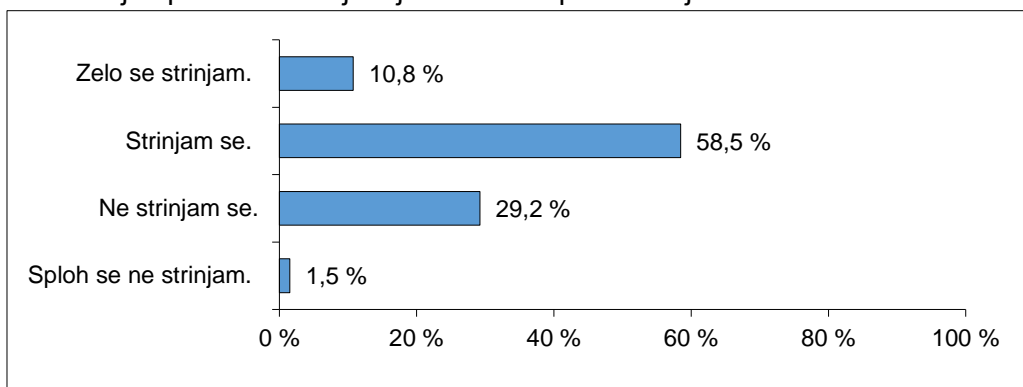
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 81,1 % (leta 2021: 81,0 %; leta 2019: 81,9 %).

2.5 NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela.

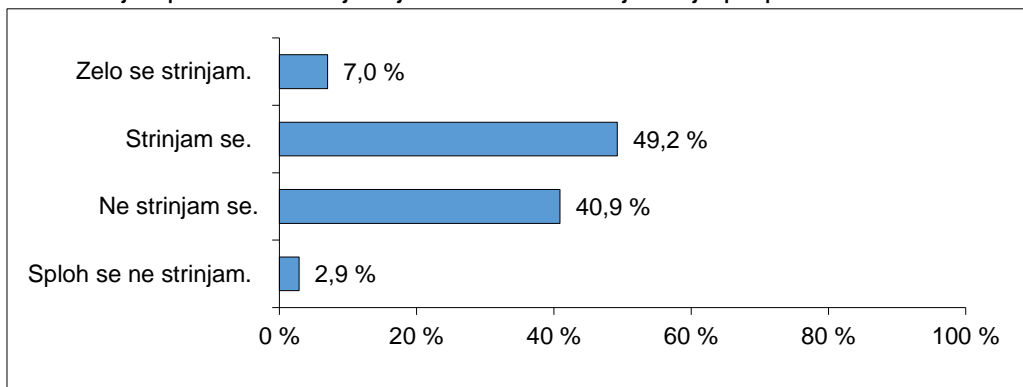
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 81,5 % (leta 2021: 79,1 %; leta 2019: 85,3 %).

2.6 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja na naši šoli.

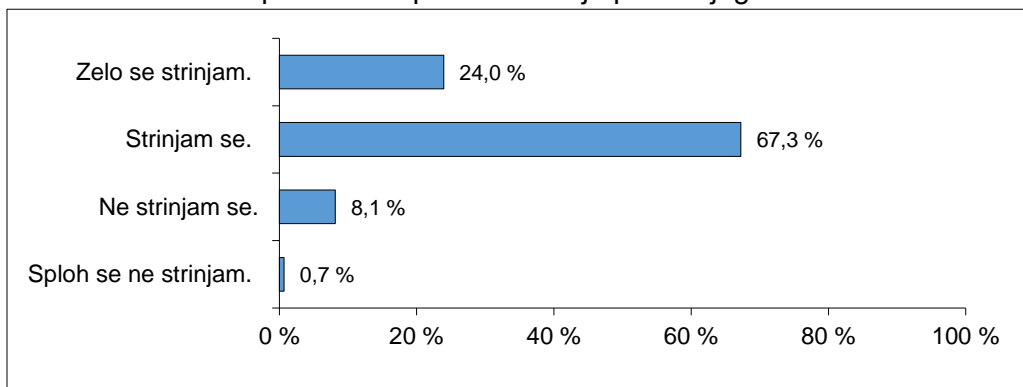
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 69,2 % (leta 2021: 70,5 %; leta 2019: 74,9 %).

2.7 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku na naši šoli.

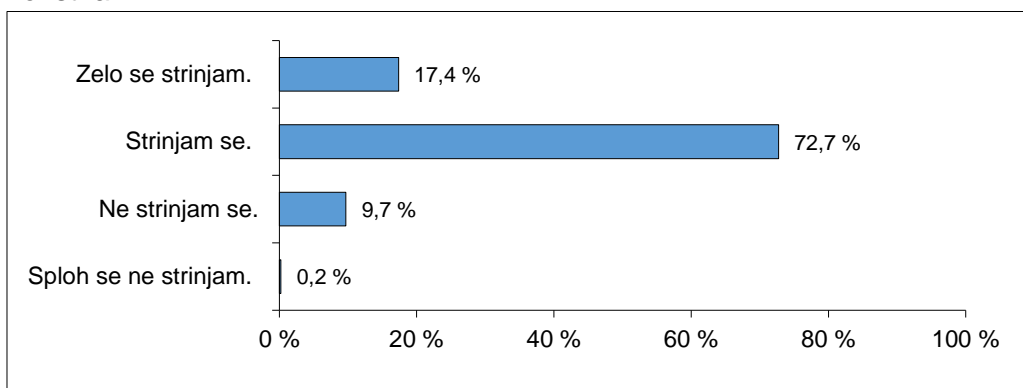
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 56,3 % (leta 2021: 53,5 %; leta 2019: 62,8 %).

2.8 Dosežke NPZ upoštevamo pri načrtovanju prihodnjega dela na naši šoli.

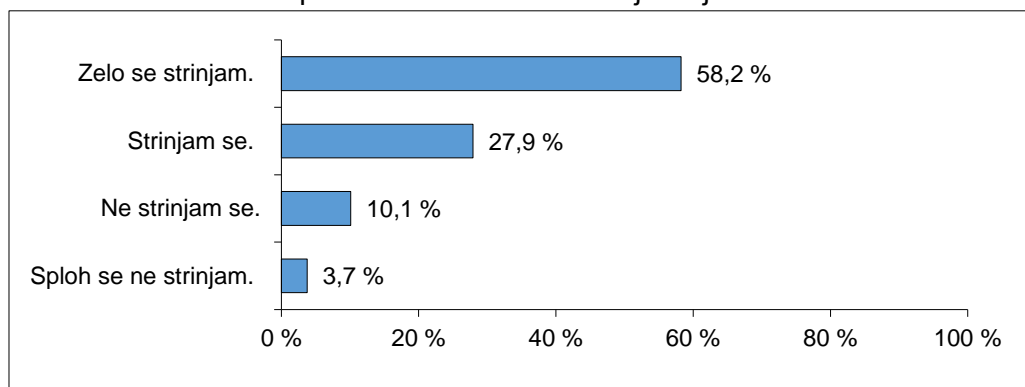
Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 91,2 % (leta 2021: 92,5 %; leta 2019: 92,1 %).

2.9 Izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, so za učitelje koristna.

Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 90,1 % (leta 2021: 87,5 %; leta 2019: 89,1 %).

2.10 Dosežek učenca pri NPZ bi moral imeti večjo veljavo.

Odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*: 86,2 % (leta 2021: 82,5 %; leta 2019: 87,0 %).

Najvišje deleže strinjanja (odgovora *Zelo se strinjam.* / *Strinjam se.*), ki presegajo 90 %, najdemo pri trditvi o upoštevanju dosežkov NPZ pri načrtovanju prihodnjega dela (leta 2022: 91,2 %; leta 2021: 92,5 %; leta 2019: 92,1 %) ter pri trditvi o koristnosti izobraževanj o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric (leta 2022: 90,1 %; leta 2021: 87,5 %; leta 2019: 89,1 %). Obe trditvi sta tudi v preteklih letih dosegali visoke oziroma primerljive deleže strinjanja. Letos pri obeh zapažamo nekoliko pogostejšo izbiro odgovora *Zelo se strinjam.*

Sledijo trditve, katerih deleži strinjanja presegajo 80 %. Med njimi najdemo trditev o smiselnosti in koristnosti NPZ zaradi povratne informacije učencem in učiteljem (leta 2022: 88,8 %; leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 90,9 %). Nekoliko nižji odstotek dosega trditev o želji po večji veljavi NPZ (leta 2022: 86,2 %; leta 2021: 82,5 %; leta 2019: 87,0 %), pri kateri tudi opažamo pogostejšo izbiro odgovora *Zelo se strinjam* glede na pretekla leta. Sledi trditev o NPZ kot dodatnem pokazatelju kakovosti njihovega dela (leta 2022: 81,5 %; leta 2021: 79,1 %; leta 2019: 85,3 %) ter trditev, da NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli (leta 2022: 81,1 %; leta 2021: 81,0 %; leta 2019: 81,9 %).

Dve trditvi dosegata stopnji strinjanja, ki presegata 70 %. Prva je, da NPZ odkriva šibka področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti (leta 2022: 78,0 %; leta 2021: 79,6 %; leta 2019: 79,3 %). Sledi trditev, da NPZ odkriva močna področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti (leta 2022: 72,3 %; leta 2021: 76,0 %; leta 2019: 76,0 %). Obe trditvi dosegata nekoliko nižji stopnji strinjanja glede na pretekla leta.

Nižje deleže strinjanja (pod 70 %) najdemo pri trditvah, da je NPZ vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja na šoli (leta 2022: 69,2 %; leta 2021: 70,5 %; leta 2019: 74,9 %) in da je NPZ vplival na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku na šoli (leta 2022: 56,3 %; leta 2021: 53,5 %; leta 2019: 62,8 %). Ti trditvi sta najnižje deleže strinjanja dosegali že pretekla leta.

3 Težave pri izvedbi NPZ

Naslednji sklop vprašanj je zajemal različne težave pri izvedbi NPZ. Preglednica 3.1 tako prikazuje možne odgovore (ti so bili predhodno podani, ravnatelji pa so jih lahko označili več). Iz nje lahko razberemo število izbir posameznih težav in njihov delež. Ravnatelji so lahko podali tudi razloge za posamezne težave in predloge za njihovo odpravo.

Preglednica 3.1: Težave pri izvedbi NPZ v šolskem letu 2021/2022

Težave pri izvedbi NPZ	Število	Delež
Dostava/pobiranje gradiva oz. Pošta Slovenije	10	2,2 %
Način pakiranja preizkusov	8	1,8 %
Čas izvedbe NPZ	8	1,8 %
Organizacija prostorov za izvedbo NPZ	35	7,7 %
Nadzorni učitelji	22	4,8 %
Organizacija pouka med izvedbo NPZ	25	5,5 %
Motivacija učencev za NPZ	127	27,9 %
Motivacija učiteljev za NPZ	28	6,2 %
Odnos staršev do NPZ	52	11,4 %
Vrednotenje NPZ	11	2,4 %
Izvedba NPZ za učence s posebnimi potrebami	31	6,8 %
Izvedba NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom	3	0,7 %
Drugo	7	1,5 %

Najpogosteje izbrana težava ravnateljev pri izvedbi NPZ je motivacija učencev za NPZ (leta 2022: 27,9 %; leta 2021: 24,9 %). Za to težavo so podali 109 (24,0 %) razlogov. Večina od njih se nanaša na dejstvo, da se dosežek na NPZ nikjer ne upošteva (npr. ne pri vpisu na srednje šole ne pri zaključni oceni predmeta), kar še posebej velja za učence 9. razreda. Menijo, da se posledično učencem zdi NPZ nesmiseln in nepotreben in se pri pisanju ne potrudijo. Navajajo tudi, da so učenci že vpisani v srednje šole. Peščica razlogov se nanaša tudi na negativen/indiferenten odnos javnosti in staršev do NPZ. Med posamičnimi razlogi najdemo okoliščine zadnjih dveh let, splošni upad učne kondicije in preobremenjenost z zaključkom šolskega leta. Ravnatelji so podali tudi 74 (16,3 %) predlogov izboljšav za odpravo nizke motivacije učencev. Velika večina se jih nanaša na dvig veljave oziroma pomena NPZ. Pri tem predlagajo upoštevanje NPZ pri vpisu na srednje šole, vpis dosežka v spričevalo in upoštevanje NPZ pri zaključni šolski oceni. Dva ravnatelja za krepitev motivacije učencev predlagata tudi spremembo časovne umeščenosti izvedbe NPZ (pisanje prej – v marcu, ali pa celo leto poprej, v 8. razredu). Med posamičnimi predlogi beležimo ozaveščanje o pomenu NPZ – tako na relaciji med učitelji in učenci kot tudi širše, npr. prek medijev. En ravnatelj predlaga ukinitvev NPZ.

Druga najpogosteje izbrana težava, o kateri poročajo ravnatelji pri izvedbi NPZ, je odnos staršev do NPZ (leta 2022: 11,4 %; leta 2021: 8,6 %). Za to težavo so zapisali 41 (9,0 %) razlogov. Večina med njimi meni, da je odnos staršev do NPZ podoben odnosu učencev. Tudi starši ne vidijo pomena NPZ, saj se ta nikjer ne upošteva – ne vpliva pri vpisu na srednjo šolo ne na zaključne ocene itd. Ravnatelji pogosto poročajo tudi o splošni nezainteresiranosti in

indiferentnosti staršev do NPZ. Na drugi strani nekaj ravnateljev navaja, da so nekateri starši preveč vpleteni v izvedbo NPZ ali pa rezultate le-tega interpretirajo v smislu kakovosti šole in njihovih učiteljev ter razvrščanja šol. Ravnatelji so podali 23 (5,1 %) predlogov izboljšav za omenjene težave. Med njimi spet prednjači predlog, da naj se NPZ upošteva pri ocenjevanju in vpisu na srednje šole oziroma da NPZ dobi večjo veljavo. Nekaj predlogov se nanaša na ozaveščanje staršev o pomenu NPZ in njihovo dolžnost, da tudi sami motivirajo svoje otroke za pisanje NPZ. Posamični predlogi opozarjajo na pomen učenja kot vrednote same po sebi in na pomen vpogledov pri odnosu staršev do NPZ.

Ravnatelji kot problematično zaznavajo tudi organizacijo prostorov za izvedbo NPZ (leta 2022: 7,7 %; leta 2021: 9,5 %). Za težavo so podali 32 (7,0 %) razlogov. Dobra polovica od njih se nanaša na organizacijo prostorov v povezavi z učenci s posebnimi potrebami. Ti so razporejeni v veliko skupin, kar posledično zahteva veliko učilnic. Slaba polovica razlogov se nanaša na pomanjkanje prostorov oziroma učilnic. Ravnatelji so podali 15 (3,3 %) predlogov izboljšav glede organizacije prostorov za izvedbo NPZ. Med njimi prevladujejo predlogi različnih poenostavitvev (npr. da bi učenci s podobnimi posebnimi potrebami pisali skupaj, da ti ne bi pisali tujega jezika, možnosti združevanja učencev 6. in 9. razreda, možnost pisanja v telovadnici ali avli, pisanje večjega števila učencev v eni učilnici ipd.). Dva predloga se nanašata na časovni zamik izvedbe (za učence 6. in 9. razreda). Dva predloga se nanašata tudi na izgradnjo novih prostorov (prizidek).

Ravnatelji težave pogosto zaznavajo tudi pri izvedbi NPZ za učence s posebnimi potrebami (leta 2022: 6,8 %; leta 2021: 7,7 %). Za to težavo so podali 29 (6,4 %) razlogov. Med njimi najpogosteje navajajo težave s premajhnim številom nadzornih učiteljev za učence s posebnimi potrebami in pomanjkanjem prostorov oziroma učilnic. Posamična mnenja se nanašajo na problematičnost prištevanja rezultatov učencev s posebnimi potrebami k celotnim rezultatom šole, prezahtevna besedila, prevelik nabor prilagoditev, odklanjanje pisanja NPZ ter razlike med prilagoditvami in odločbami pri pisanju NPZ. Ravnatelji so zapisali 14 (3,1 %) predlogov za izboljšavo omenjenih težav. Med njimi najpogosteje navajajo razne prilagoditve pri pisanju NPZ (časovni zamik pisanja, združevanje učencev s podobnimi primanjkljaji in prilagoditvami v skupine ipd.). Med posamičnimi predlogi najdemo izgradnjo novih prostorov, izboljšanje veljave NPZ in več možnosti za dodelitev pomočnikov bralcev.

Naslednja težava, ki jo izpostavljajo ravnatelji, je motivacija učiteljev za NPZ (leta 2022: 6,2 %; leta 2021: 9,1 %). Zanj so podali 20 (4,4 %) razlogov. Večina zapisov se nanaša na dejstvo, da ima NPZ premajhno veljavo, da se torej ne upošteva pri ocenjevanju in vpisu na srednje šole. Tako so poleg učencev manj motivirani tudi učitelji. Ravnatelji prav tako navajajo, da NPZ učitelje dodatno obremenjuje, pri čemer naj bi z NPZ imeli preveč dela in premalo koristi. Ravnatelji so podali 12 (2,6 %) predlogov izboljšav. Večina jih predlaga izboljšavo veljave NPZ (npr. upoštevanje pri ocenjevanju in vpisu na srednje šole). Dva ravnatelja predlagata izobraževanja in ozaveščanja o pomenu NPZ. Posamični mnenji izpostavljata sinhronizacijo učnega načrta in ciljev z NPZ ter pomen vpogledov za učitelje.

Med ostalimi težavami ravnatelji izpostavljajo organizacijo pouka med izvedbo NPZ (leta 2022: 5,5 %; leta 2021: 6,8 %). Za težavo so podali 23 (5,1 %) razlogov. Večini se zdi problematično predvsem pomanjkanje kadra in učilnic med izvedbo NPZ. Prav tako menijo, da so prostorske zahteve prestroge. Posamični mnenji izpostavljata težave z zagotavljanjem miru in kadrovske težave zaradi bolniških odsotnosti. Ravnatelji so podali 5 (1,1 %) predlogov izboljšav. Med

njimi najdemo organizacijo NPZ v času izven rednega pouka, nekoliko milejše pogoje pri pisanju NPZ, posredovanje zgledov uspešnih rešitev iz drugih šol in možnost, da za učence nižjih razredov odpade pouk.

Naslednja izpostavljena težava so nadzorni učitelji (leta 2022: 4,8 %; leta 2021: 4,8 %). Za to so ravnatelji podali 21 (4,6 %) razlogov. Izpostavljajo težave s pomanjkanjem kadra, bolniškimi odsotnostmi in velikim številom učencev s posebnimi potrebami, ki zahtevajo nadzorne učitelje. Za te so predlagali 4 (0,9 %) izboljšave, ki se nanašajo predvsem na možnost združevanja učencev s podobnimi posebnimi potrebami oziroma prilagoditvami v skupine.

Sledi vrednotenje NPZ (leta 2022: 2,4 %; leta 2021: 2,0 %). Za to so ravnatelji podali 10 (2,2 %) razlogov. Polovica jih izpostavlja, da NPZ dodatno bremeni učitelje, ki morajo ovrednotiti veliko število preizkusov v obdobju, ko so že tako ali tako obremenjeni. Prav tako menijo, da je njihovo delo podcenjeno in da niso dovolj motivirani. Dva razloga se nanašata na nejasnosti pri vrednotenju in na veliko število poizvedb. Eno od mnenj pa izpostavlja, da je določanje učiteljev prepuščeno ravnateljem posameznih šol. Podali so tudi 5 (1,1 %) predlogov za izboljšave. Med njimi so prošnje, da bi vse šole prijavile učitelje za vrednotenje, da bi se tako povečal njihov nabor. Dva ravnatelja menita, da bi se NPZ lahko pisal prej (februarja, marca), eden pa predlaga, da se vrednotenje določi s strani Rica, ker je le-to plačljivo.

Nekaj ravnateljev problematizira tudi dostavo/pobiranje gradiva oz. Pošto Slovenije (leta 2022: 2,2 %; leta 2021: 1,4 %). Razloge za težave je podalo 9 (2,0 %) ravnateljev. Kot zaplete navajajo težave pri dostavi in prevzemu gradiva (npr. poštar ni želel počakati, da bi prevzeli gradivo), dostavo napačni šoli, dostavo nepopolnega gradiva, nepravočasno dostavo ipd. Podali so tudi 3 (0,7 %) predloge za izboljšavo, ki se nanašajo na dogovor s poštnimi uslužbenci oziroma na predhodno opozorilo.

Naslednja izpostavljena težava je način pakiranja preizkusov (leta 2022: 1,8 %; leta 2021: 2,3 %). Razloge za težave je zapisalo 8 (1,8 %) ravnateljev. Ti povečini menijo, da je pakiranja in embalaže preveč, nesmiselno se jim zdi pakiranje preizkusov učencev s posebnimi potrebami v svoje mape. Dva razloga se nanašata na premajhno število pol v paketu oziroma na netočno število pol. En ravnatelj pa izpostavlja nejasnosti pri pakiranju (*Pakiranje za nazaj. Nejasno je, kaj lahko damo skupaj v vrečko [vse razrede, samo posamezne] in kaj se na vrečkah označi: pole ali razredi.*). Zapisali so tudi 4 (0,9 %) predloge za izboljšavo. Pri tem predlagajo poenostavitev postopkov pakiranja preizkusov, jasnejša navodila za pakiranje in možnost samoorganizacije šole pri pakiranju.

Nekaj ravnateljev ima težave tudi s časom izvedbe NPZ (leta 2022: 1,8 %; leta 2021: 2,9 %). Zapisali so 7 (1,5 %) razlogov za težavo. Trije ravnatelji menijo, da NPZ preveč sovпада z zaključkom šolskega leta, ko so učenci že tako preobremenjeni. Dva ravnatelja izpostavljata, da časovna umestitev kmalu po prvomajskih praznikih ni primerna. V enem mnenju je problematiziran začetek pisanja ob 8.30. Podali so 6 (1,3 %) predlogov za izboljšavo. Večina predlaga, da se NPZ piše prej (v februarju ali marcu), en ravnatelj svetuje pisanje NPZ pozneje (najmanj teden po prvomajskih praznikih). En predlog pa se nanaša na možnost pomičnega začetka pisanja (npr. med 8. in 9. uro).

Manjši del ravnateljev je označil druge težave (leta 2022: 1,5 %; leta 2021: 1,8 %). Podali so 5 (1,1 %) razlogov. Med njimi najdemo težave z vpogledi v ocenjene preizkuse NPZ, težave s

povratno informacijo o upoštevanju poizvedb in manko periodnega sistema pri predmetu kemija. Za težave so predlagali 6 (1,3 %) izboljšav. Med njimi beležimo daljše trajanje vpogledov (*V treh dneh na urniku niso vsi predmeti, preverjeni na NPZ, kar zahteva spremembe urnika in je logistično težko izvedljivo.*), povratno informacijo po e-pošti, dodatek možnosti vpogleda učiteljev v rezultate in pisanje NPZ v 8. razredu.

Peščica ravnateljev (leta 2022: 0,7 %; leta 2021: 0,5 %) poroča o težavah pri izvedbi NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Pri tem so podali 3 (0,9 %) razloge. Izpostavljajo, da ti učenci niso motivirani za reševanje NPZ, težavnost nalog (zlasti pri družboslovju), en ravnatelj pa izpostavlja manko periodnega sistema pri kemiji. Zabeležili smo tudi en (0,2 %) predlog za izboljšavo – doslednejše upoštevanje taksonomskih stopenj in jasnejše označbe področij NPZ, kadar gre za kombinirane predmete.

4 Prostovoljno izvajanje NPZ iz dodatnega tretjega predmeta

V šolskem letu 2021/2022 je NPZ iz dodatnega tretjega predmeta v 9. razredu izvedlo 462 šol. Od tega je na vprašanje o prostovoljni izvedbi NPZ iz dodatnega tretjega predmeta odgovorilo 438 šol oziroma 94,8 % (leta 2021: 92,3 %).

Preglednica 4.1: Število prostovoljno izvedenih preverjanj NPZ na šolah

Odgovor	Število	Delež
Noben (0)	382	87,2 %
Vsaj en (1, 2, 3 ali 4)	56	12,8 %
1	25	5,7 %
2	18	4,1 %
3	12	2,7 %
4	1	0,2 %

Iz preglednice 4.1 lahko razberemo, da 382 šol od 438 (87,2 %) ni izvedlo nobenega prostovoljnega preverjanja znanja iz tretjih predmetov. Vsaj eno prostovoljno preverjanje je izvedlo 56 šol (12,8 %): iz enega predmeta 25 (5,7 %), iz dveh predmetov 18 (4,1 %), iz treh predmetov 12 (2,7 %) in iz štirih predmetov 1 šola (0,2 %). Ugotovimo lahko, da delež šol, ki prostovoljno izvede vsaj en dodatni tretji predmet, z leti upada (2022: 12,8 %; 2021: 14,5 %; 2019: 24,4 %). Upad je najverjetneje povezan s pandemičnimi razmerami, ki otežujejo pedagoško delo na šolah.

Skupno število izvedenih prostovoljnih preverjanj je 101 (leta 2021: 103), največ iz kemije (31), sledi angleščina (28), geografija (25), tehnika in tehnologija (9) ter nemščina (8).

5 Ocena posredovanih informacij

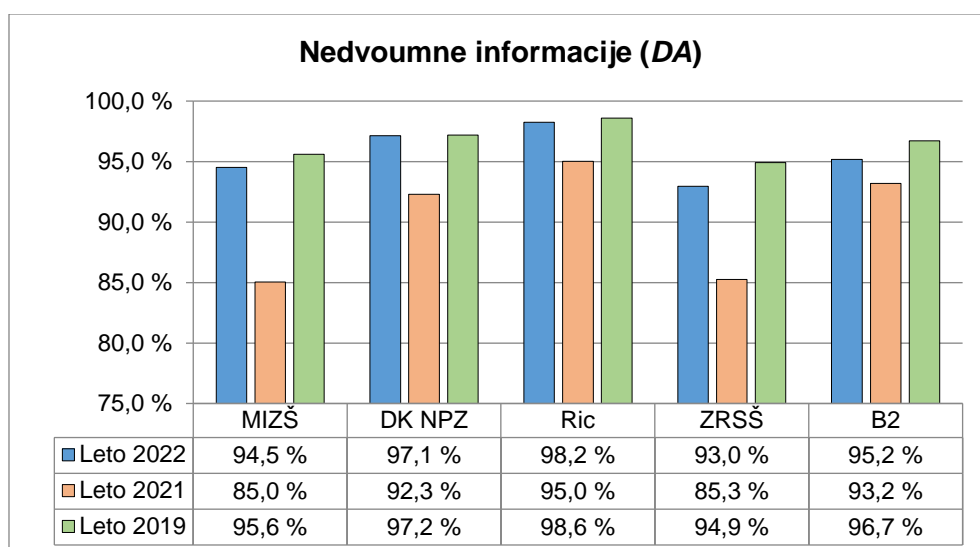
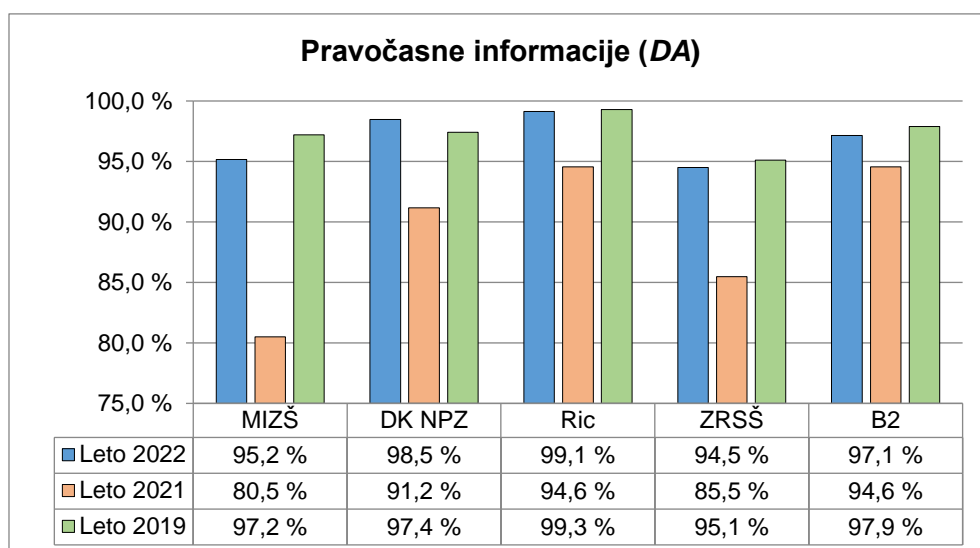
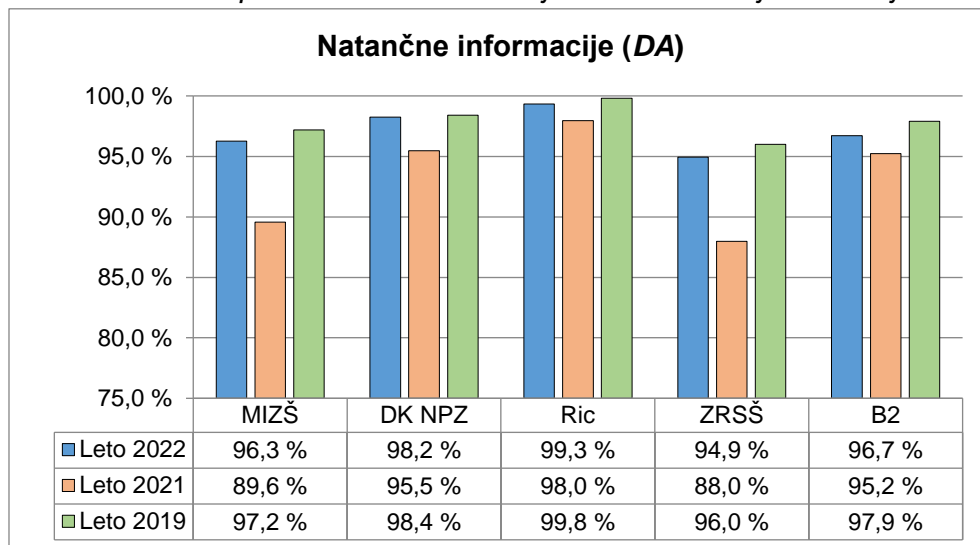
Ravnatelji so ocenili tudi natančnost, pravočasnost in nedvoumnost posredovanih informacij s strani institucij za vodenje NPZ (MIZŠ, DK NPZ, Ric, ZRSS in podjetje B2)². Vidike posredovanih informacij so ocenili z da ali ne. Deleži odgovorov *Da* so prikazani na sliki 5.1.

Ugotovimo lahko, da so deleži natančnosti, pravočasnosti in nedvoumnosti posredovanih informacij višji v primerjavi z letom 2021, ko so bili ti glede na pretekla leta opazno nižji. Letos so deleži spet primerljivi s tistimi v letih pred pandemijo – npr. v letu 2019 (slika 5.1). Najvišji delež pozitivnih ocen so ravnatelji namenili natančnosti informacij (povprečje vseh institucij za leto 2022: 97,1 %; leta 2021: 93,2 %; leta 2019: 97,9 %), sledita pravočasnost (leta 2022: 96,9 %; leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 97,4 %) in nedvoumnost informacij (leta 2022: 95,6 %; leta 2021: 90,2 %; leta 2019: 96,6 %).

Med institucijami najvišje deleže natančnosti, pravočasnosti in nedvoumnosti dosega Ric, sledita DK NPZ in B2. Nekoliko nižje deleže beležita MIZŠ in ZRSS. Nasploh so deleži pritrdilnih odgovorov razmeroma visoki in se gibljejo okoli 95 % oziroma to mejo presegajo.

² MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
DK NPZ – Državna komisija za vodenje NPZ,
ZRSS – Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Slika 5.1: Ocene posredovanih informacij s strani institucij za vodenje NPZ

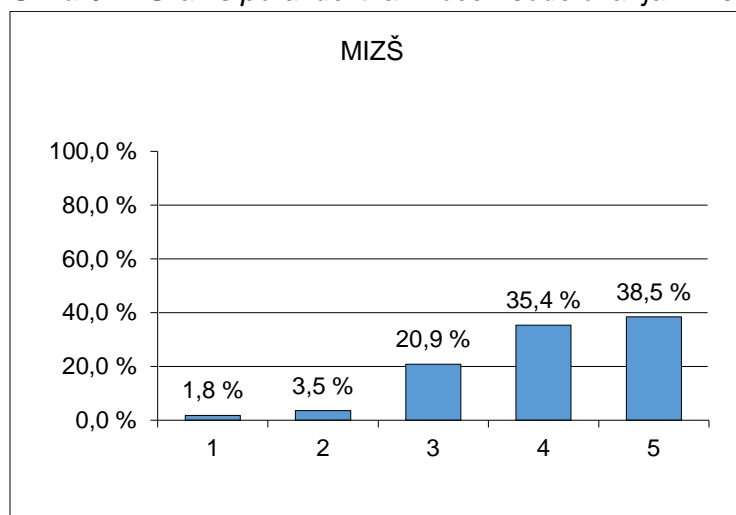

6 Ocena sodelovanja

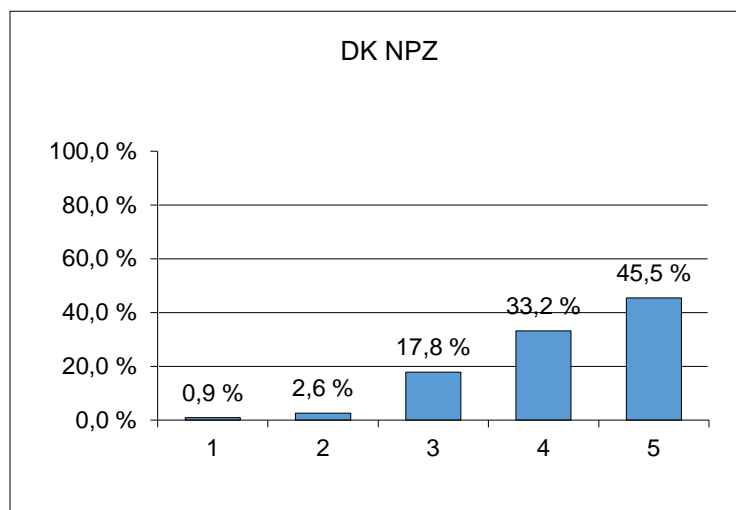
Ravnatelji so na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenili sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ. Za vsako institucijo so podali tudi komentar o sodelovanju.

Letošnje sodelovanje z institucijami ravnatelji ocenjujejo nekoliko višje v primerjavi z letom 2021. Najvišjo oceno beleži Ric (leta 2022: 4,5; leta 2021: 4,5), nato DK NPZ (leta 2022: 4,2; leta 2021: 4,1). Sledijo MIZŠ (leta 2022: 4,1; leta 2021: 3,8), ZRSŠ (leta 2022: 4,1; leta 2021: 4,0) in B2 (leta 2022: 4,1; leta 2021: 4,1).

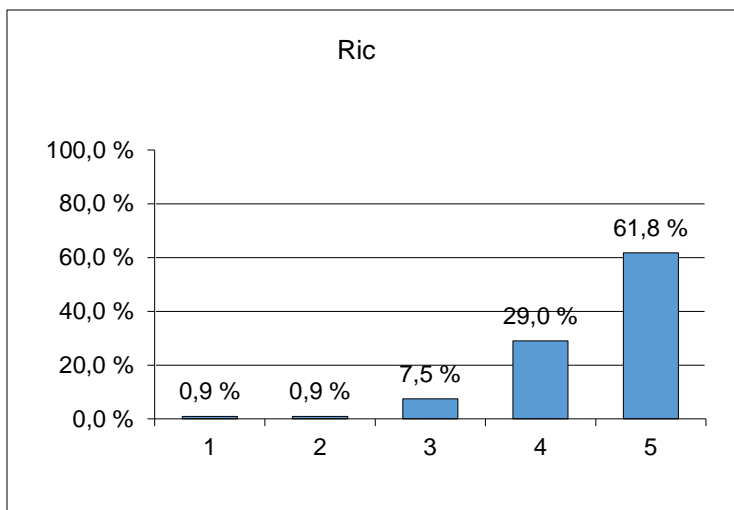
Slika 6.1: Grafi s porazdelitvami ocen sodelovanja z institucijami za vodenje NPZ

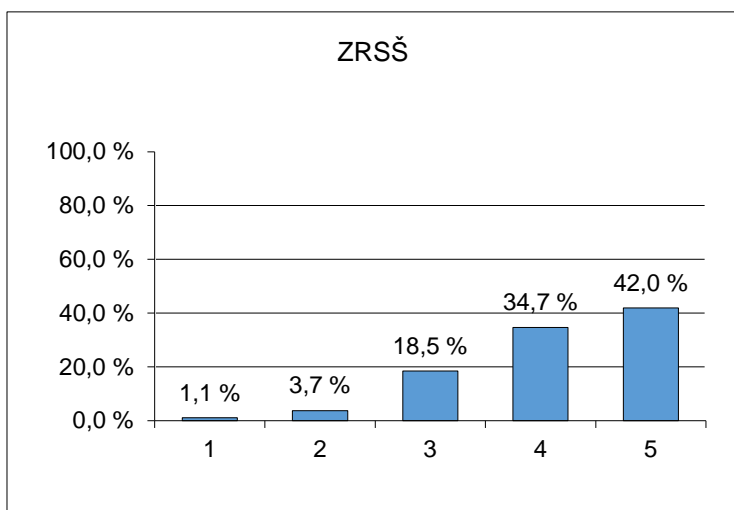
Povprečna ocena je 4,1 (leta 2021: 3,8).

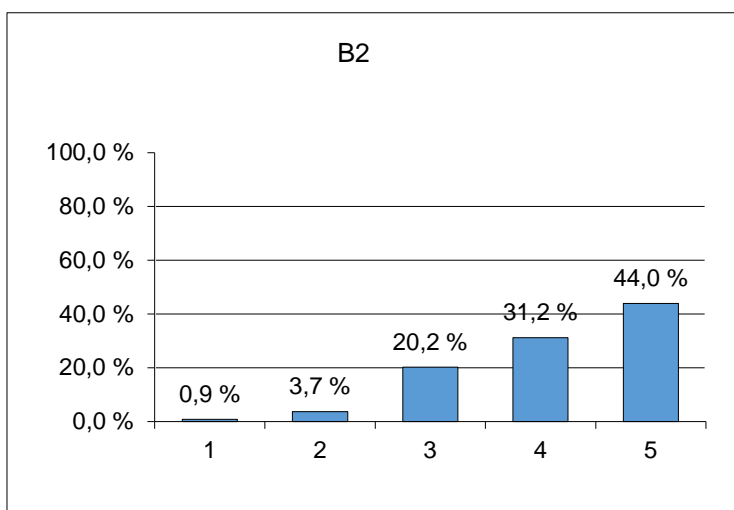
Povprečna ocena je 4,2 (leta 2021: 4,1).

Povprečna ocena je 4,5 (leta 2021: 4,5).

Povprečna ocena je 4,1 (leta 2021: 4,0).

Povprečna ocena je 4,1 (leta 2021: 4,1).

Največ komentarjev so ravnatelji zapisali o sodelovanju z Ricem (34; 7,5 %), sledi MIZŠ (26; 5,7 %), B2 (22; 4,8 %) in ZRSS (21; 4,6 %). Najmanj komentarjev so zapisali o sodelovanju z DK NPZ (20; 4,4 %).

Komentarji ravnateljev o MIZŠ poudarjajo zgledno sodelovanje (dostopnost, ustrezna strokovna podpora, pravočasnost informacij, ustrezno ukrepanje ob zamudi avtobusa pri prometni nezgodi). Sledijo komentarji, ki poročajo, da z MIZŠ ni bilo veliko sodelovanja, oziroma le-to ni bilo potrebno. Dva komentarja sta kritična, prvi izpostavlja neodzivnost MIZŠ, drugi pa, da ni posluha za ureditev pomena NPZ (npr. ocena pri predmetu, vpis na srednje šole).

Komentarji o DK NPZ so v večji meri pozitivni in izpostavljajo dostopnost, ustrezno strokovno podporo, odzivnost, ažurnost, pravočasno posredovanje informacij, zgledno sodelovanje ipd. Sledijo komentarji, da je bilo sodelovanja malo, oziroma to niti ni bilo potrebno.

Komentarji o Ricu so v celoti zelo pozitivni in pohvalni. Izpostavljajo ažurnost, odzivnost, dosegljivost, korektnost, učinkovitost, pripravljenost pomagati in splošno kakovost. Drugi komentarji izpostavljajo, da je dobrodošlo, da obstaja kontaktna številka, na katero se lahko obrnejo; da se je Ric pri napakah ob nepravilno popravljenih nalogah po poizvedbi hitro odzval; da je bil Ric odziven ob oddaji napačnega testa; da je Ric dobro uskladil situacijo z zamudo avtobusa. Le en komentar je nevtralen in izpostavlja, da z Ricem niso imeli neposrednih stikov.

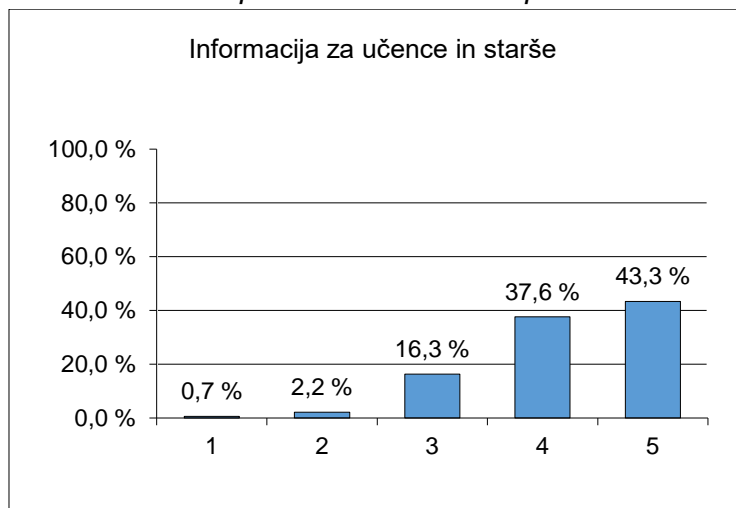
Komentarji o ZRSS so prav tako v večji meri pozitivni. Izpostavljajo ustreznost sodelovanja, pravočasnost informacij, ažurnost, pomoč ipd. Sledijo komentarji, da z ZRSS ni bilo posebnega sodelovanja, oziroma, da to ni bilo potrebno.

Komentarji o B2 so povečini nevtralni in izpostavljajo, da z njimi niso posebej sodelovali, saj to ni bilo potrebno. Sledijo pozitivni komentarji, ki izpostavljajo zglednost, dostopnost in pravočasnost informacij. En komentar izpostavlja, da je podjetje hitro rešilo tehnično težavo pri podvajanju učenke v evidencah. Dva komentarja izpostavljata težave: prvi z izvozom dosežkov NPZ za 9. razred, drugi pa s prehitrim zaprtjem portala za prenos ocen.

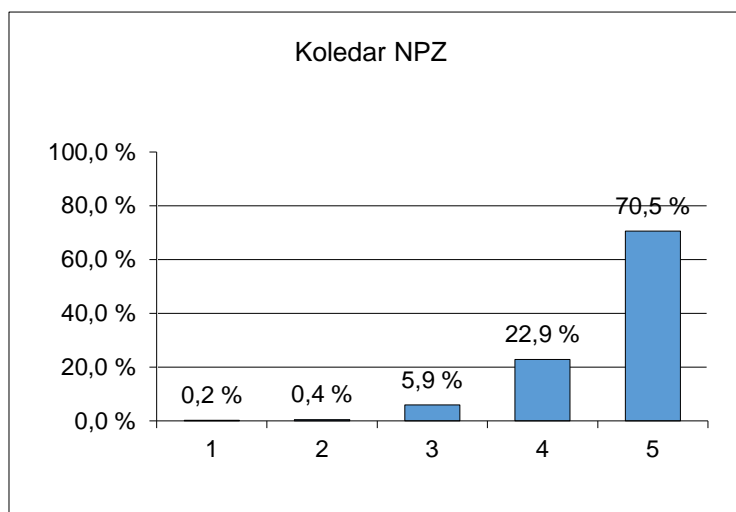
7 Ocena uporabnosti dokumentov in programov za NPZ

V nadaljevanju so ravnatelji ocenili uporabnost dokumentov in programov za NPZ. Pri tem so vsak dokument oziroma program ocenili na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično). Razporeditev ocen posameznih dokumentov/programov je prikazana na sliki 7.1.

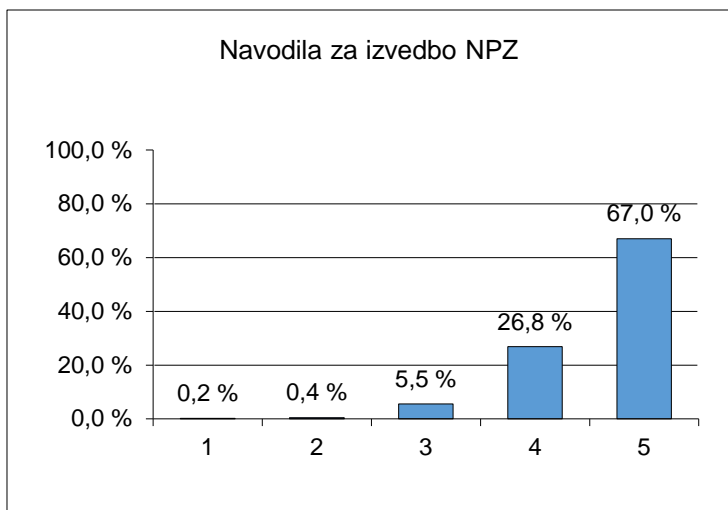
Slika 7.1: Grafi s porazdelitvami ocen uporabnosti dokumentov in programov za NPZ

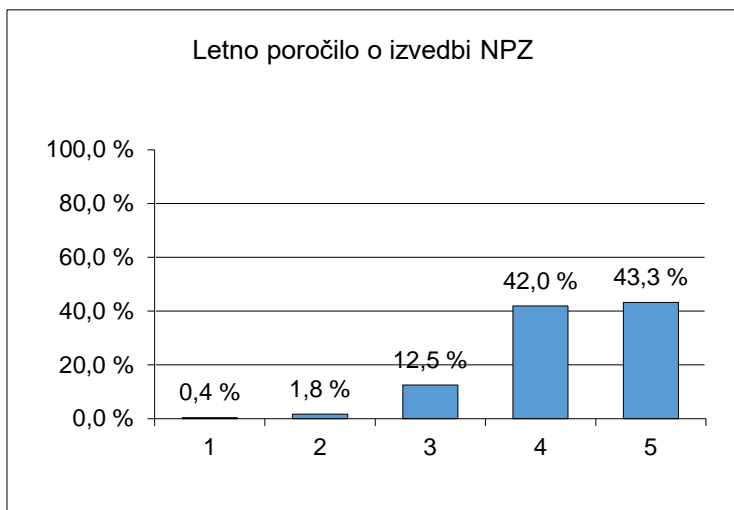
Povprečna ocena je 4,2 (leta 2021: 4,3).

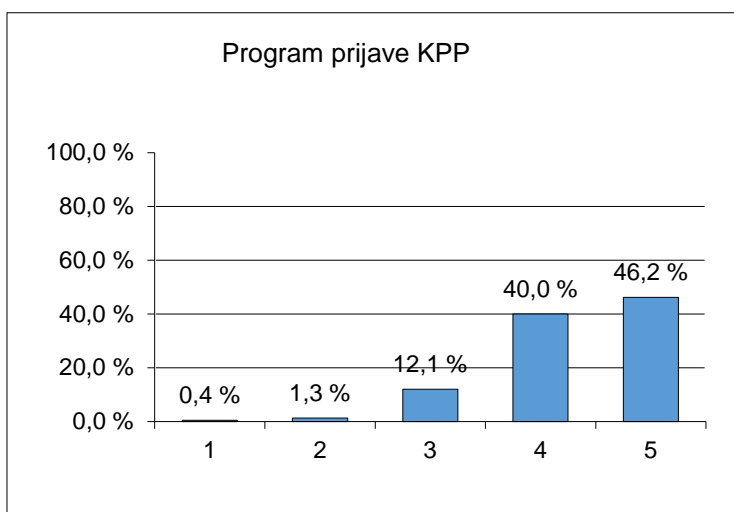
Povprečna ocena je 4,6 (leta 2021: 4,7).

Povprečna ocena je 4,6 (leta 2021: 4,6).

Povprečna ocena je 4,3 (leta 2021: 4,3).

Povprečna ocena je 4,3 (leta 2021: 4,3).

Povprečne ocene uporabnosti dokumentov in programov za NPZ so zelo podobne povprečnim ocenam iz leta 2021. Najvišje povprečje beležita *Koledar NPZ* (leta 2022: 4,6; leta 2021: 4,7) in *Navodila za izvedbo NPZ* (leta 2022: 4,6; leta 2021: 4,6). Sledijo *Letno poročilo o izvedbi NPZ* (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,3), *Program prijave KPP* (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,3) in *Informacija za učence in starše* (leta 2022: 4,2; leta 2021: 4,3).

Največ komentarjev so ravnatelji zapisali o *Navodilih za izvedbo NPZ* (18; 4,0 %), sledita *Informacije za učence in starše* (17; 3,7 %) ter *Koledar NPZ* (17; 3,7 %). Nekoliko manj komentarjev so zapisali o programu *PrijaveKPP* (16; 3,5 %) in o *Letnem poročilu o izvedbi NPZ* (14; 3,1 %).

Komentarji o *Informacijah za učence in starše* so povečini pozitivni, nanašajo se na jasnost, razumljivost, preglednost in uporabnost dokumenta. Nekaj komentarjev je tudi negativnih, izpostavljajo pretirano obsežnost informacij in da jih večina staršev zgolj preleti. En komentar omenja tudi staro in nepregledno spletno stran. Posamičen komentar izpostavlja, da bi lahko bil vpogled za učence in starše odprt do dneva/ure, ko lahko ravnatelji vnašajo ugovore, ne da se zapre dan prej.

Tudi komentarji o *Koledarju NPZ* so v večji meri pozitivni in izpostavljajo jasnost, natančnost, preglednost in uporabnost dokumenta. Nekaj jih je tudi kritičnih, ravnatelje moti predvsem obsežnost dokumenta. En komentar na primer izpostavlja, da na šoli vsako leto pripravijo krajši povzetek koledarja in označijo ključne datume.

Komentarji o *Navodilih za izvedbo NPZ* so prav tako večinsko pozitivni. Ravnatelji menijo, da so navodila jasna, pregledna, natančna in uporabna. Njihovi komentarji izpostavljajo nujnost navodil za pravočasno in pravilno izvedbo NPZ. Manjši delež komentarjev je tudi kritičnih, moti jih, da so navodila prepodrobna in preobsežna. V enem od mnenj je predlog, da se navodila skrajšajo, saj so v šolah vajeni tovrstnega dela. Navodila naj bi zahtevala tudi preveč podpisovanja o zaupnosti ipd. En ravnatelj meni, da z nepotrebnimi administrativnimi postopki izgubljammo zaupanje učiteljev in se premalo posvečamo zares pomembnim temam (npr. bolj poglobljeni analizi rezultatov; kako uporabiti rezultate NPZ za naprej), drugi pa navaja, da so navodila za tiste, ki NPZ izvajajo od začetka, nepotrebna.

Za *Letno poročilo o izvedbi NPZ* večina ravnateljev meni, da je uporabno in pregledno. Menijo, da je koristno za delo v prihodnje in za strokovne aktivne, ki so vključeni v NPZ. En ravnatelj izpostavlja, da poročilo služi kot podpora interni analizi NPZ, drugi pa, da bi jim koristil tiskan izvod. Nekaj mnenj je tudi negativnih, pod vprašaj postavljajo predvsem namen in obsežnost poročila. Eden od ravnateljev tako predlaga, da bi se več časa namenilo dvigu ugleda NPZ in odnosu učencev do le-tega.

Za program *PrijaveKPP* ravnatelji večinsko menijo, da je ustrezen, pregleden in dobro deluje. Nekaj jih sicer predlaga izboljšave in posodobitve. Tako si ravnatelj želi, da bi jih program sprotno obveščal na e-naslov (*V kolikor še kaj ni OK, nas program sprotno ne obvešča na e-naslov. Potrebna je skrb, da greš vsak dan na program. V kolikor bi bila povezava z e-pošto, bi bilo lažje.*). En ravnatelj pa si želi možnosti, da bi se podatki lahko prenašali iz 6. v 9. razred.

Ravnatelje smo tudi povprašali, ali staršem in učencem posredujejo povezavo oziroma jih seznanijo z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše* (preglednica 7.1). Večji delež ravnateljev je odgovoril pritrdilno (leta 2022: 93,2 %; leta 2021: 93,7 %).

Preglednica 7.1: *Ali staršem in učencem posredujete povezavo oziroma jih seznanite z elektronsko publikacijo Informacije za učence in starše?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	424	93,2 %
Ne.	31	6,8 %
Skupaj	455	100,0 %

8 Prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami

Ravnatelji so odgovorili tudi na vprašanje, ali je v letošnjem šolskem letu na njihovi šoli potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami. Pritrdilno je odgovorilo 412 ravnateljev (90,5 %). Deleži preteklih let: leta 2021: 91,8 %; leta 2019: 92,1 %; leta 2018: 88,5 %; leta 2017: 91,1 %; leta 2016: 87,6 %; leta 2015: 89,8 %; leta 2014: 91,5 %; leta 2013: 82,3 %; leta 2012: 82,7 %; leta 2011: 84,3 %.

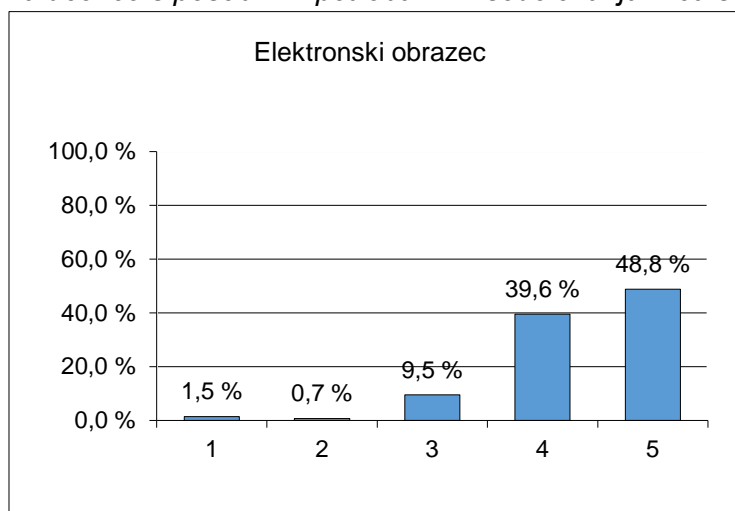
Preglednica 8.1: *Ali je v letošnjem šolskem letu na vaši šoli potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami?*

Odgovor	Število	Delež
Da.	412	90,5 %
Ne.	43	9,5 %
Skupaj	455	100,0 %

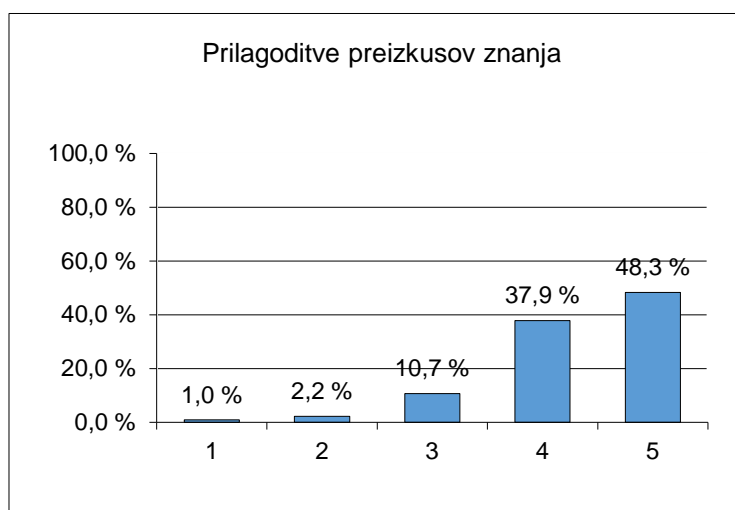
V nadaljevanju so ravnatelji ocenili še elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami, prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenemu izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami. Respondenti so odgovore podali na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično).

Ravnatelji so najvišjo povprečno oceno podali sodelovanju Rica s šolo (leta 2022: 4,5; leta 2021: 4,5), sledita elektronski obrazec (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,4) in prilagoditve preizkusov znanja (leta 2022: 4,3; leta 2021: 4,4).

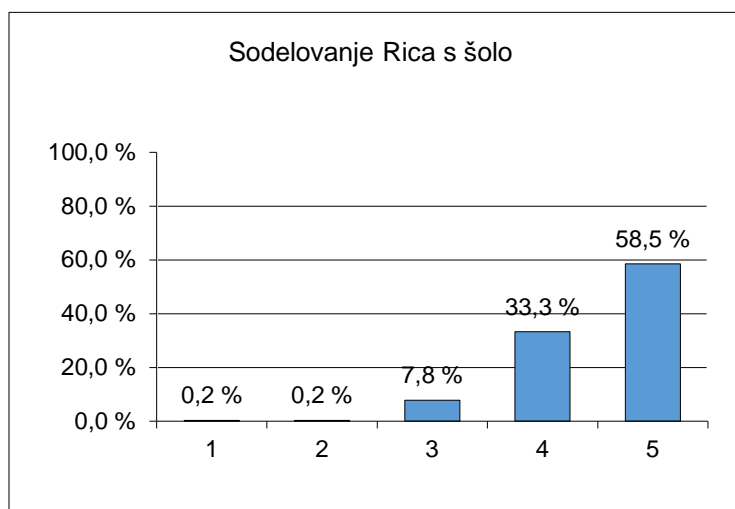
Slika 8.2: Grafi s porazdelitvami ocen elektronskega obrazca, prilagoditev preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanja Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ

Povprečna ocena: 4,3 (leta 2021: 4,4).

Povprečna ocena: 4,3 (leta 2021: 4,4).

Povprečna ocena: 4,5 (leta 2021: 4,5).

Ravnatelje smo tudi zaprosili, da pojasnijo svojo oceno in zapišejo morebitne predloge za izboljšave. Za elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami smo prejeli 11 (2,7 %) pojasnil oziroma komentarjev. Ti večinoma sporočajo, da je obrazec v redu, praktičen in da nimajo posebnih pripomb. Štirje komentarji se nanašajo na potrebo po njegovi posodobitvi. Obrazec naj bi bil zastarel, nepregleden, neprijazen do uporabnika in naj ne bi vseboval vseh prilagoditev za posamezne motnje, ki jih ima učenec. Za elektronski obrazec smo prejeli 5 (1,2 %) predlogov izboljšav. Med njimi zasledimo predlog, da bi bil obrazec preglednejši in da bi bila vsaka prilagoditev na svoji strani. Naslednji se nanaša na možnost prenosa prilagoditev iz 3. oziroma 6. razreda. Med predlogi najdemo tudi željo po uskladitvi klasifikacije motenj in prilagoditev.

Za prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami smo prejeli največ – 19 (4,6 %) pojasnil ocen. Med njimi prevladujejo predvsem kritike. Tako ravnatelji sporočajo, da so prilagoditve pomanjkljive, ne sledijo odločbam in naj tudi ne bi zajemale vseh posebnih potreb. Izpostavljajo na primer neupoštevanje skotopičnega sindroma, tiskanje preizkusa na bel papir (čeprav imajo nekateri učenci v odločbah zapisano, da morajo biti preizkusi na barvnem papirju), neuporabo barvnega oziroma pastelnega papirja, izvzeta možnost podaljšanja časa za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja (motnje branja in pisanja). Prilagoditev preizkusa za disleksijo naj bi bila na prevelikem formatu (nerodno za obračanje). V enem od pojasnil je izpostavljeno, da bi otroci potrebovali personalizirane preizkuse, ki bi v večji meri upoštevali njihove primanjkljaje in omogočili, da bi otroci lažje izkazali svoje znanje. En ravnatelj dodaja, da jih neprilagojeni preizkusi spravljajo v stisko in da bi morala biti odločitev o pristopu k NPZ v programu NIS na izbiro, dva pa navajata, da je v testu pri kemiji manjkal periodni sistem. Nekaj komentarjev je pozitivnih, izpostavljajo, da so prilagoditve ustrezne. Ravnatelji so zapisali 9 (2,2 %) predlogov za izboljšave, npr. tiskanje na papir ustrezne barve, več prožnosti pri pripravi testov in možnost, da teste pripravi šola. Eden od njih sporoča, da bo šola pripravila in poslala prilagoditve letošnjih nalog, ki bi bile primernejše za populacijo učencev. Nadalje se predlogi nanašajo tudi na krajše teste, možnost podaljšanja časa pisanja in dovoljenje za branje izhodiščnega besedila. Med predlogi najdemo tudi željo po racionalizaciji in mnenje, da podaljšani čas ni pomemben za učence s posebnimi potrebami, temveč je potrebna prilagoditev testa.

Ravnatelji so najmanj pojasnil ocen (9; 2,2 %) zapisali za sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami. Ta so zlasti pozitivna in izpostavljajo, da je sodelovanje Rica s šolo dobro, ustrezno in da nimajo pripomb. Eno pojasnilo je nekoliko kritično (*Nekaterih testov ne bi bilo potrebno vračati v vrednotenje, ker so bile le priloge za učenca, oz. zakaj jih moramo sploh vračati na RIC, če se ocenjujejo pri nas.*). Tudi predlogov za izboljšavo je malo (3; 0,7 %), dva sta pozitivna (izboljšava ni potrebna; stvari smo uredili ažurno in spoštljivo). Ravnatelj, ki je podal kritično pojasnilo ocene, priporoča, da bi testi ostali zapakirani v sefu.

9 Dodatna informacija o dosežkih učencev šole na NPZ

Naslednji sklop vprašanj se nanaša na analizo dodatne informacije o dosežkih učencev šole na NPZ. Ravnatelji so na zastavljena vprašanja odgovorili z da ali ne.

Preglednica 9.1: Dodatna informacija o dosežkih pri NPZ

	DA	NE	Delež DA (2022)	Delež DA (2021)	Delež DA (2019)	Delež DA (2018)
1. Ali na šoli analizirate dosežke NPZ učencev vaše šole?	453	2	99,6 %	98,9 %	98,8 %	99,5 %
2. Ali pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal?	438	17	96,3 %	93,4 %	93,5 %	93,4 %
3. Ali pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor?	270	185	59,3 %	/	/	/
4. Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite svetu staršev?	398	57	87,5 %	83,9 %	88,1 %	89,9 %
5. Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu?	305	150	67,0 %	/	/	/
6. Ali je analiza dosežkov učencev pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli?	377	78	82,9 %	85,0 %	81,2 %	85,9 %
7. Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ učitelji upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta?	435	20	95,6 %	91,4 %	89,3 %	88,5 %
8. Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščate v LDN in Razvojni načrt šole?	384	71	84,4 %	82,8 %	81,4 %	86,6 %

Iz preglednice lahko razberemo, da so ravnatelji v največji meri (99,6 %) pritrdilno odgovorili, da na šolah analizirajo dosežke učencev na NPZ. Sledi trditev, da pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (96,3 %). Primerjava s preteklimi leti razkriva, da je odstotek pritrdilnih odgovorov na slednje vprašanje letos nekoliko višji. Znatno višji je tudi delež ravnateljev (95,6 %), ki so pritrdilno odgovorili na vprašanje, ali učitelji upoštevajo ugotovitve o dosežkih učencev na NPZ pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta. Po deležu pritrdilnih odgovorov (87,5 %) sledi vprašanje, ali analizo dosežkov NPZ predstavijo svetu staršev. Ta delež je nekoliko višji v primerjavi z lanskim letom. Nato sledita vprašanji, ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščajo v LDN in Razvojni načrt šole (84,4 %) in ali je analiza dosežkov učencev pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli (82,9 %). Iz preglednice lahko razberemo, da sta odstotka pritrdilnih odgovorov za slednji vprašanji primerljiva s preteklim letom.

Občutno nižji delež ravnateljev je pritrdilno odgovoril na vprašanje, ali ravnatelji analizo dosežkov NPZ predstavijo staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu (67,0 %). Še nižji delež najdemo pri vprašanju, ali pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor (59,3 %).

10 Analiza kakovosti izkazanega znanja pri NPZ s programom OrKa

Ravnatelji so ocenili tudi kakovost programa OrKa. Ta ravnateljem in učiteljem omogoča vpogled v dosežke učencev pri NPZ na šoli. Ravnatelji so na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenili enostavnost uporabe programa OrKa (preglednica 10.1). Če programa niso poznali, so označili odgovor 0.

Preglednica 10.1: Program je enostaven za uporabo.

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	69	15,2 %
1	5	1,1 %
2	5	1,1 %
3	55	12,1 %
4	172	37,8 %
5	149	32,7 %
Skupaj (1–5)	386	84,8 %

Iz preglednice 10.1 lahko razberemo, da večina ravnateljev pozna program OrKa (386; 84,8 %). Enostavnost programa so ocenili s povprečno oceno 4,2. V nadaljevanju so ravnatelji ocenili tudi enostavnost priprave analiz dosežkov (preglednica 10.2).

Preglednica 10.2: Priprava analiz dosežkov učencev je enostavna.

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	69	15,2 %
1	5	1,1 %
2	5	1,1 %
3	58	12,7 %
4	170	37,4 %
5	148	32,5 %
Skupaj (1–5)	386	84,8 %

Enostavnost priprave analiz dosežkov je ocenilo enako število ravnateljev (386; 84,8 %) (preglednica 10.2). Povprečna ocena je 4,2. Nadalje so ocenili, ali lahko pripravijo vse analize, ki jih potrebujejo (preglednica 10.3).

Preglednica 10.3: Pripravimo lahko vse analize, ki jih potrebujemo.

Odgovor	Število	Delež
Da.	407	89,5 %
Ne.	48	10,5 %
Skupaj	455	100,0

Večina ravnateljev (89,5 %) meni, da lahko izvede vse potrebne analize. Na lestvici od 1 (nezadostno) do 5 (odlično) so ocenili tudi kakovost priročnika za uporabo programa OrKa (preglednica 10.4).

Preglednica 10.4: Ocenite priročnik za uporabo programa OrKa.

Ocena	Število	Delež
0 (ne poznam)	94	20,7 %
1	2	0,4 %
2	4	0,9 %
3	40	8,8 %
4	171	37,6 %
5	144	31,6 %
Skupaj (1–5)	361	79,3 %

Priročnik je ocenilo 361 ravnateljev oziroma 79,3 % (leta 2021: 75,1 %; leta 2019: 58,1 %). Ugotovimo lahko, da seznanjenost ravnateljev s priročnikom OrKa skozi leta narašča. Pri tem so priročniku namenili povprečno oceno 4,2 (leta 2021: 4,3; leta 2019: 4,3). V nadaljevanju smo poizvedeli, ali so se ravnatelji ali njihovi učitelji v preteklih letih že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa. Rezultati so prikazani v preglednici 10.5.

Preglednica 10.5: Ali ste se v preteklih letih vi ali vaši učitelji že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?

Odgovor	Število	Delež
Da.	254	55,8 %
Ne.	201	44,2 %
Skupaj	455	100,0 %

Iz preglednice lahko razberemo, da se je izobraževanja za uporabo programa OrKa v preteklih letih udeležilo nekoliko več kot polovica (55,8 %) ravnateljev ali njihovih učiteljev. Povprašali smo jih tudi, kakšne oblike izobraževanja so se udeležili (preglednica 10.6).

Preglednica 10.6: Kakšne oblike izobraževanja ste se vi ali vaši učitelji udeležili? (Označite lahko oba odgovora.)

Odgovor	Število	Delež ³
Izobraževanje za ravnatelje.	167	36,7 %
Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.	121	26,6 %

Ravnatelji poročajo, da so sami (ali njihovi učitelji) pogosteje obiskali izobraževanje za ravnatelje (36,7 %) kot pa izobraževanje za celoten učiteljski zbor (26,6 %). V nadaljevanju smo vse ravnatelje povprašali, ali bi se (oni ali njihovi učitelji) prvič ali ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa. Rezultati so prikazani v preglednici 10.7.

³ Delež smo izračunali glede na število vseh anketiranih ravnateljev (455).

Preglednica 10.7: Ali bi se vi ali vaši učitelji prvič ali ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?

Odgovor	Število	Delež
Da.	225	49,5 %
Ne.	68	14,9 %
Ne vem.	162	35,6 %
Skupaj	455	100,0 %

Slaba polovica ravnateljev oziroma njihovih učiteljev (49,5 %) bi se prvič (ali ponovno) udeležila izobraževanja za uporabo programa OrKa. Dobra tretjina (35,6 %) ne ve, ali bi se udeležili izobraževanja. Najmanjši delež (14,9 %) ravnateljev (oziroma njihovih učiteljev) pa se izobraževanja ne bi udeležil. Med tistimi, ki so odgovorili z da, smo poizvedeli, katero obliko izobraževanja predlagajo (preglednica 10.8).

Preglednica 10.8: Kakšno obliko izobraževanja predlagate? (Označite lahko več odgovorov.)

Odgovor	Število	Delež ⁴
Izobraževanje za ravnatelje.	61	27,1 %
Izobraževanje za administratorje OrKe.	69	30,7 %
Izobraževanje za učitelje po predmetih.	153	68,0 %
Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.	90	40,0 %

Ravnatelji so najpogosteje izbrali izobraževanje za učitelje po predmetih (68,0 %), sledi izobraževanje za celoten učiteljski zbor (40,0 %), nato izobraževanje za administratorje OrKe (30,7 %), najmanj pa jih je izbralo možnost izobraževanja za ravnatelje (27,1 %).

⁴ Delež smo izračunali glede na ravnatelje, ki bi se ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa (225).

11 Drugi komentarji o NPZ

V preglednici 11.1 so v celoti zapisani tudi drugi komentarji o NPZ, ki so jih podali ravnatelji.

Preglednica 11.1: Drugi komentarji na NPZ

Besedilo pri SLJ za 9. razred je bilo neprimerno. Ni potrebno, da na ta način pljuvamo v lastno skledo.
Delo je potekalo utečeno in brez zapletov.
Didaktika našega zavoda gre v smeri formativnega spremljanja učenca, zato nam »enodnevno« preverjanje (samo treh predmetov) ne poda prave povratne informacije o znanju učenca. Velike težave vidimo tudi pri točkovanju nalog, predvsem pri slovenščini.
Do petka, 17. 6., na Orki še ni bilo vsebinskih in taksonomskih zapisov nalog po predmetih, kar bi olajšalo analizo do zaključne konference.
Dozorel je čas, ko je potrebno celemu protokolu NPZ dati drugačno veljavo!
Hvala vam za trud.
Hvala za lepo sodelovanje.
Hvala za podporo in odlično izvedbo. Uspešno še naprej.
Hvala za sodelovanje.
Izbor besedila pri NPZ iz SLJ, ki preverja razumevanje besedila, naj bo spoštljiv do učiteljev. Nujno je NPZ-ju dati težo, drugače je brez pomena. Skrajni čas je, da ga začnete izvajati v elektronski obliki.
Izjemno slabo vrednotenje s strani učiteljev, ki vrednotijo. Glede na ogromno število poizvedb pri nalogah, je bilo jasno, da nekateri učitelji prepovršno vrednotijo naloge. Menim, da bi se lahko vprašali, ali je smiselno plačevati njihovo delo, če je le-to slabo opravljeno. Njihovo delo bi moralo biti plačano glede na odstotek pravilnosti vrednotenja.
Le tako naprej.
Letos je bilo preveč napak pri popravljanju NPZ za 6. razred. Učiteljice RP morajo na izobraževanje, da se napakam izognemo. Ravnatelji bi morali učitelje, ki so delali napake pri popravljanju, obvestiti in z njimi opraviti razgovor. Imeli smo 30 ugovorov pri matematiki, 28 upravičenih, pri SLO 15, skratka – neodgovornost pri popravljanju. Sama jim ne bi plačala NPZ-ja.
Menim, da bi NPZ lahko imel večjo veljavo, saj opažamo, da kljub trudu in dodatni motivaciji učencev s strani učiteljev, marsikateri otrok k pisanju ne pristopi resno. »Saj na nič ne vpliva« – po njihovem mnenju.
Menim, da je potrebno dosežkom na NPZ dati večjo težo, kot jo imajo danes. Lahko je del zaključne ocene za učence 9. razreda, lahko je pomemben kriterij pri vpisu na srednje šole. Pripravljene in predlagane spremembe naj zasledujejo ta izhodišča.
Mislím, da je gospa Žagar zelo dobra pri svojem delu.
Na naši šoli ni bilo nobenih težav, ker so navodila jasna, nedvoumna. Učence vsa leta in vsi učitelji pripravljamo na NPZ. Odnos učencev do NPZ je zelo pozitiven (odraz dela z njimi).
Na NIS nimamo možnosti izbire 3. predmeta.
Na NPZ gledam zelo pozitivno, a se mi zdi, da v družbi (tako med ravnatelji, učitelji kot starši) pomen NPZ-ja ni razumljen. Hkrati pa se zaradi družbenega nerazumevanja pomena NPZ-ja na RIC-u pogovarjate o zelo pomembnih spremembah na nivoju NPZ. Bi se bilo veliko bolj smiselno izobraziti o vrednotenju in merjenju znanja, kot pa da prilagajamo vrednotenje družbi, da bo družba zadovoljna. Strah me je, da se koristna vloga NPZ-ja za spremljanje napredka znanja preusmeri v drugo vlogo, ki pa je čisto v nasprotju s sodobnimi smernicami pri poučevanju.
Na to anketo odgovarjamo prehitro, saj analize NPZ pretresemo na konferenci po popravni izpitih v juniju oziroma v začetku julija.
Naj imajo dosežki na NPZ-ju večjo vlogo pri vpisu v 1. letnik srednjih šol.
Naša šola izobražuje učence v izobraževalnem programu NIS in je NPZ prostovoljen.
Naših predlogov doslej niste upoštevali, zato jih ne pišemo več. Tudi naši odgovori niso sprožili izboljšav in sprememb, ki bi bile smiselne in potrebne. Najmanj, kar bi morali spremeniti, je vsebina in rok za

izpolnjevanje tega vprašalnika. Na šolah imamo namreč zadnje tedne šolskega leta dosti pomembnejše naloge kot je ta, vedno isti vprašalnik.
Nekatera vprašanja imajo premalo možnih odgovorov. Prosim za možnost <i>ne znam se odločiti oz. nimam izkušenj</i> (npr. pri B2). Vprašanja oz. trditve so presplošne.
Nenatančnost učiteljev popravljavcev (nepotrebni ugovori).
Nimam komentarjev.
Nimam pripomb.
NPZ bi lahko poenostavili. Sam proces in dostava nalog ter popravljanje, tajnost podatkov zahtevajo preveliko časa in dodatnih služb (tudi delovnih mest). Denar bi lahko porabili za neposredno delo z učenci v šolah.
NPZ bi moral imeti drugačno vlogo. Del zaključne ocene, obvezen tudi v 3. razredu.
NPZ je pomemben in objektiven kazalnik učenčevega znanja.
NPZ mora dobiti pomembnejšo vlogo pri določanju znanja učencev in napredovanju v srednje šole.
NPZ mora dobiti veljavo za nadaljnje izobraževanje.
NPZ mora končno dobiti veljavo. Navodila, organizacija, postopki, ki morajo biti izpeljani, ne odtehtajo, da NPZ nima veljave.
NPZ rezultati morajo imeti vpliv na nadaljnje šolanje.
Obvezna večja veljava NPZ za vpis v SŠ. Obvezen NPZ za VSE učence, kajti le tako je statistika pravilna.
Predlagamo ukinitvev NPZ-ja v sedanji obliki. Kvečjemu, da ga izvedemo na način, kakor se ga izvaja pri učencih 3. razreda: dobimo teste iz RIC-a, jih sami izvedemo (ko lahko) in sami analiziramo rezultate.
Predlagamo, da NPZ učenci izvajajo v elektronski obliki. Je čas za spremembe. Hvala!
Predlagamo, da se dosežkom na NPZ da večja vrednost in pomen na celotni sistemski ravni.
Predlog: rezultat naj se pretvori v eno od ocen, ali naj bo del teže pri vpisu na srednjo šolo (za vse in ne le na šolah, kjer je omejitev vpisa).
Pri ocenjevanju posredovanih informacij sta na razpolago le odgovora DA in NE. Določene institucije nam niti ne posredujejo ničesar v zvezi z NPZ. ORKA – podatki o dosežkih učencev bi morali biti v programu že pred poizvedbami.
Pri pregledu ocenjenih NPZ-jih je bilo veliko napak. Po mojem mnenju preveč.
Pričakujemo večjo vlogo NPZ za vloženi čas, organizacijo in uporabo dosežkov. Nekatere naloge so bile neproduktivne (učitelj matematike se sprašuje, zakaj naloga pri matematiki sprašuje o zapisu časa HH.MM namesto HH:MM).
Programa Orka ne uporabljamo, zato odgovori niso relevantni.
PROSIM, res PROSIM, da se NPZ-ju čimprej podeli ustrezna teža. Sedanje stanje je res popolnoma »mimo« in nima smisla. Po koroni je vsaka vrsta motivacije zahtevna, kaj šele ta.
Razmislek o ustreznem vrednotenju dosežkov NPZ za učence.
Se mi ne zdi smiselno, ker jih pišem vsako leto, pa od tega ni bilo nikakršnega posluha. Upoštevanje NPZ kot ena od ocen iz predmeta.
Spletna stran eRic je nepregledna, slaba – premajhna pisava, neustrezno postavljene vsebine.
Spremeniti bi bilo potrebno veljavo NPZ, da bi bila motivacija (večine) učencev večja, produktivna.
Učitelji ugotavljajo, da se vedno eni in isti izmikajo popravljanju nalog NPZ oz. je takih čedalje več. Zaradi tega potem vsi ostali dobivajo iz leta v leto več nalog.
Upajmo, da bo NPZ končno dobil neko vrednost, čeprav mi na šoli spodbujamo učence in starše o vrednosti in pomenu NPZ za posameznega učenca.
Upam, da NPZ ostane takšen, kot je, in da se njegova vloga ne bo spreminjala.
Upoštevajte ocene NPZ pri predmetih.
Uspešno in pohvale.
Uspešno naprej.

Uspešnost oz. dosežen rezultat učencev/šole na NPZ ne more biti merilo uspešnosti kvalitete ravnateljevega dela.
V nalogah je celotna snov posameznega predmeta, vendar je v osmih mesecih pouka ne moremo obravnavati v celoti.
V NPZ-jih ne vidim pravega smisla, saj menim, da so otroci preveč pod pritiskom ocenjevanja, tako s strani staršev in šolskega sistema. Kreativnost izgublja pomembno mesto v naši družbi. Izgubljam talente, ki so v zlati sredini in jih imamo za povprečneže. Preveč se posvečamo <i>merjenju in klasificiranju sposobnosti</i> . Znanje bi morali nehati meriti, bistveno bi moralo biti navduševanje po razmišljanju. Četudi bi odgovori bili napačni, bi bili zelo domiselni. Žal kreativnost in domiselnost v družbi, ki bi pretežno merila in ocenjevala, resnično nima več svojega mesta. Lahko bi ga pa pridobila. Od vseh nas je odvisno.
V vseh letih, odkar pišem komentarje, se ni nič spremenilo. Dokler NPZ ne bodo vrednoteni in upoštevani, so žal v naši družbi nepotreben strošek.
V zadnjih dveh letih (letos in lani) učitelji posameznih predmetov opažajo drugačno strukturo testa (konkretno pri matematiki v 9. razredu, angleščini v 6. razredu). Dosežki na NPZ so <i>predobri</i> glede na znanje učencev. Učitelji opažajo velike vrzeli v znanju, ki se na NPZ ne odražajo. Menimo, da bi objektivni in zanesljiv test moral zaznati upad znanja. Veseli bi bili tudi interpretacije rezultatov na državnem nivoju. Morda bi bilo pri izobraževanju učiteljev smiselno dati poudarek interpretaciji dosežkov (ne samo analizi).
Več veljave NPZ pri vpisu v srednje šole.
Večja usklajenost z učitelji in bolj primerna besedila pri slovenskem jeziku.
Večjo veljavo NPZ.
Veliko učencev premalo resno jemlje NPZ, ker sam rezultat za njih ni pomemben. Nujno je, da se rezultat NPZ upošteva pri kriterijih za vpis v prvi letnik ali pa ima težo pri zaključni oceni predmeta.
Vse poteka po protokolu – ni težav.
Z rezultati na NPZ smo zelo zadovoljni.
Za OŠPP so po mojem mnenju NPZ-ji nepotrebni, nesmiselni.
Za večjo veljavo NPZ bi jih bilo potrebno upoštevati pri vpisu v srednje šole. Vzgojne predmete izločiti iz NPZ.
Zame osebno zelo koristen pokazatelj, kam se umešča naša šola v naboru slovenskih OŠ.
Zanimanje za pripravo in izvedbo NPZ je pri učencih slabo. Učenci se na NPZ ne pripravljajo in ga jemljejo za nepomembnega, saj vedo, da se jim (razen redkih izjem) praviloma ne upošteva. Taka naravnost do NPZ predstavlja veliko težavo učiteljem, ki morajo zadevo skladno s protokoli izvesti, hkrati pa vedo, da nimajo nobenega pametnega vzvoda za motivacijo učencev. Tudi učiteljem je tovrstno nesmiselno delo velikokrat v breme. Rezultate sicer pričakujejo z zanimanjem, a jih <i>slabši rezultati od nacionalnega povprečja</i> skrbijo, saj bi utegnili pokazati na slabšo kakovost učitelja – kar pa ne drži v celoti, če upoštevamo, da je rezultat skupek nekih specifik (nemotivacija učencev, veliko specifik zaradi UPP itd.). Pozivamo k čim prejšnjem osmišljanju NPZ.
Želimo, da bi bila italijanščina kot 3. predmet v 9. razredu.

12 Učenje prvega tujega jezika

Preglednica 12.1 prikazuje začetek obveznega učenja prvega tujega jezika v šolah in primerjavo s preteklimi leti.

Preglednica 12.1: V katerem razredu so učenci 9. razreda vaše šole začeli z obveznim učenjem prvega tujega jezika (angleščine oz. nemščine)?

Odgovor	Število (2022)	Delež (2022)	Delež (2021)	Delež (2019)
V 1. razredu	186	40,9 %	29,0 %	17,4 %
V 2. razredu	146	32,1 %	23,4 %	29,3 %
V 3. razredu	23	5,1 %	8,6 %	11,6 %
V 4. razredu	80	17,6 %	34,5 %	36,7 %
Drugo	20	4,4 %	4,5 %	4,9 %
Skupaj	455	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Največ ravnateljev poroča, da so učenci 9. razreda njihove šole z učenjem tujega jezika pričeli v 1. razredu, sledi 2., 4. in nato 3. razred. Primerjava s preteklimi leti kaže, da z leti narašča delež učencev, ki z obveznim učenjem tujega jezika pričnejo prej (v 1. oziroma 2. razredu). Pada pa delež učencev, ki z obveznim učenjem tujega jezika pričnejo pozneje (v 3. oziroma 4. razredu). Slednja ugotovitev se posledično lahko odraža v znanju učencev.

Ravnatelji, ki so izbrali možnost *Drugo*, so največkrat zapisali, da se učenci tuji jezik začnejo učiti v 7. razredu. Gre za šole s prilagojenim programom oziroma nižjim izobrazbenim standardom.

POVZETEK

Letošnjo anketo za ravnatelje je od 485 šol izpolnilo kar 455 (93,8 %). V vzorcu so med izobraževalnimi programi najbolje zastopani zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (100 %), sledijo osnovne šole s splošnim izobraževalnim programom (SIS) (94,9 %), nato šole, ki izvajajo splošni in prilagojeni program (SIS+NIS) (92,3 %), v najnižjem deležu pa so zastopani programi osnovnih šol s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) (72,7 %). Vse regije so zastopane vsaj 90-odstotno.

Stališča ravnateljev do NPZ so v večji meri pozitivna. Tako se najbolj strinjajo s trditvama o upoštevanju dosežkov NPZ pri načrtovanju prihodnjega dela in o koristnosti izobraževanj o analizah dosežkov NPZ, ki jih pripravlja Ric (vsaj 90-odstotno strinjanje). Pri obeh trditvah opažamo nekoliko pogostejšo izbiro odgovora *Zelo se strinjam*. glede na pretekla leta. Vsaj 80-odstotno strinjanje najdemo pri trditvi o smiselnosti in koristnosti NPZ zaradi povratne informacije, trditvi, da bi moral NPZ imeti večjo veljavo, trditvi o NPZ kot dodatnemu pokazatelju kakovosti dela in trditvi, da NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli. Zanimiv je izrazit porast deleža ravnateljev, ki se zelo strinjajo z večjo veljavo NPZ. Nekoliko nižje odstotke strinjanja (vsaj 70-odstotne) najdemo pri trditvah, da NPZ odkriva močna ali šibka področja v znanju učencev. Ravnatelji se najmanj strinjajo s trditvama, da NPZ vpliva na izboljšanje poučevanja na šoli in izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku.

Ravnatelji o **težavah pri izvedbi NPZ** poročajo v manjši meri. Daleč največ ravnateljev (27,9 %) vidi težave v motivaciji učencev za NPZ. To pojasnjujejo z dejstvom, da ima NPZ premajhno veljavo – se ne upošteva pri vpisu na srednje šole, pri zaključnih ocenah ipd. Posledično so učenci nemotivirani in ne vidijo smisla v pisanju NPZ. Predlagajo, da bi se v prihodnjih letih dosežki na NPZ upoštevali pri vpisu na srednje šole, pri zaključnih ocenah predmetov ipd. Druga najpogostejša težava, o kateri poročajo ravnatelji, je odnos staršev do NPZ (11,4 %). Razlogi za to so podobni: premajhna veljava NPZ, ki se mora v prihodnjih letih izboljšati. Med pogostimi težavami najdemo še organizacijo prostorov za izvedbo NPZ (7,7 %) in izvedbo NPZ za učence s posebnimi potrebami (6,8 %). Ti težavi sta povezani, saj ravnatelji poročajo, da so učenci s posebnimi potrebami razporejeni v veliko skupin, kar posledično zahteva veliko učilnic in nadzornih učiteljev. Ravnatelji tako priporočajo, da se postopek delitve v učilnice poenostavi (npr. združevanje skupin učencev). Med razmeroma pogostimi težavami najdemo še motivacijo učiteljev za NPZ (6,2 %), organizacijo pouka med izvedbo NPZ (5,5 %) in nadzorne učitelje (4,8 %).

Analize kažejo, da je **prostovoljno izvajanje tretjega predmeta** na šolah – v primerjavi s preteklimi leti – razmeroma redko. Vsaj eno prostovoljno preverjanje tretjega predmeta je izvedlo 56 šol (12,8 %). Razlog za to gre najverjetneje iskati v pandemiji koronavirusa, ki je oteževala pedagoško delo na šolah. Letos se je najpogosteje izvajala kemija, sledita angleščina in geografija.

Ocene posredovanih informacij s strani institucij za vodenje NPZ (MIZŠ, DK NPZ, Ric, ZRSŠ in podjetje B2) so letos znatno višje v primerjavi z lanskim letom (2021), ko smo zabeležili precejšen upad ocen. Letošnje ocene so spet primerljive z letom 2019 in leti poprej. To velja tako za natančnost, pravočasnost in nedvoumnost informacij. Odstotek ravnateljev, ki informacije omenjenih institucij ocenjuje za natančne, pravočasne in nedvoumne, se giblje okoli 95 % ali več. Najvišje ocene dosega Ric, sledita DK NPZ in B2.

Ravnatelji so na lestvici od 1 do 5 ocenili **sodelovanje z institucijami za vodenje NPZ**. Najvišjo povprečno oceno beleži Ric (4,5). Ravnatelji pojasnjujejo, da je sodelovanje z Ricem učinkovito in korektno, izpostavljajo tudi ažurnost ter dosegljivost. Po povprečni oceni sledi sodelovanje z DK NPZ (4,2), kateremu prav tako namenjajo v večji meri pozitivne komentarje (dostopnost, ažurnost in zgledno sodelovanje). Podobno oceno (4,1) dosegajo tudi MIZŠ, ZRSŠ in B2. Ocene so primerljive lanskim oziroma so malenkostno višje.

Na lestvici od 1 do 5 so ravnatelji ocenili tudi **uporabnost dokumentov in programov za NPZ**. *Koledar NPZ* beleži zelo visoko oceno (4,6). Ravnatelji dodajajo, da je ta jasen, natančen in uporaben, nekaj kritik pa omenja njegovo (pre)obsežnost. Enako oceno (4,6) ravnatelji namenjajo tudi *Navodilom za izvedbo NPZ*. Menijo, da so jasna, natančna in uporabna. Nekaj jih sicer meni, da so navodila preveč podrobna in preobsežna. *Letno poročilo o izvedbi NPZ* dosega malenkost nižjo povprečno oceno (4,3). Za poročilo ravnatelji menijo, da je uporabno, pregledno in koristno. Med kritikami pa izpostavljajo vprašljiv namen glede na obsežnost poročila. Tudi program *PrijaveKPP* dosega oceno 4,3. Za slednjega ravnatelji pravijo, da je ustrezen, pregleden in dobro deluje. Nekaj mnenj sicer predlaga izboljšave in posodobitve programa. *Informacije za učence in starše* so ravnatelji ocenili z oceno 4,2. Večina jih meni, da so te jasne, pregledne in razumljive, kritike pa se nanašajo na obsežnost dokumenta in da večina staršev informacije zgolj preleti.

Ravnatelji poročajo, da se je **prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami** izvajalo na 412 šolah (90,5 %). Ob tem so na lestvici od 1 do 5 ocenili elektronski obrazec za

prijavljanje učencev s posebnimi potrebami, prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami in sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenemu izvajanju NPZ. Najvišje so ocenili sodelovanje Rica s šolo (4,5), kateremu so namenili večinoma pozitivne komentarje. Sledi elektronski obrazec (4,3), za katerega menijo, da je praktičen in uporaben. V kritikah izpostavljajo nepreglednost, neprijaznost in zastarelost obrazca. Enako oceno ravnatelji namenjajo tudi prilagoditvam preizkusov znanja (4,3). Pri tem so prilagoditvam namenili tudi dosti kritik. Med njimi prevladujejo pritožbe o pomanjkljivosti prilagoditev in diskrepancah dejanskih prilagoditev z odločbami (npr. preizkusi na črno-belem papirju, ne na barvnem ali manko časa za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja). Ravnatelji si želijo, da bi se slednje pomanjkljivosti razrešile.

Rezultati vprašanj o **dodatni informaciji o dosežkih na NPZ** kažejo, da večina šol analizira dosežke svojih učencev (99,6 %) in da pri tem sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal (96,3 %). Visok delež ravnateljev prav tako poroča (95,6 %), da ugotovitve o dosežkih pri NPZ upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta. Nekoliko manj pogosto (delež strinjanja > 80 %) ravnatelji poročajo, da analizo dosežkov predstavijo svetu staršev, da ugotovitve o dosežkih učencev umeščajo v *LDN* in *Razvojni načrt šole* ter da je analiza dosežkov del procesa samoevalvacije na šoli. Precej nižji delež ravnateljev (67,0 %) poroča, da analizo dosežkov pri NPZ predstavijo staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu. Najnižji delež (59,3 %) pa poroča, da pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor.

Ravnatelji so ocenili tudi **kakovost programa OrKa** . Večina (84,8 %) program pozna. Povečini tudi menijo, da je program enostaven za uporabo in da je priprava analiz dosežkov enostavna. Večji del ravnateljev (89,5 %) meni, da lahko pripravi vse analize, ki jih potrebuje. **Priročnik OrKa** pozna nekoliko manjši delež ravnateljev (79,3 %), toda primerjava s preteklimi leti kaže, da ta delež narašča. Namenjajo mu razmeroma visoko povprečno oceno (4,2). Nekoliko več kot polovica ravnateljev poroča, da so se sami (ali njihovi učitelji) že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa. Pogosteje navajajo, da so se udeležili izobraževanja za ravnatelje kakor pa izobraževanja za celoten učiteljski zbor. Razmeroma naklonjeni so dejstvu, da bi se sami (ali njihovi učitelji) ponovno udeležili izobraževanja za program OrKa. Najboljša oblika izobraževanja se jim zdi izobraževanje za učitelje po predmetih – predlaga jo 68,0 % ravnateljev. Sledi izobraževanje za celoten učiteljski zbor (40,0 %), izobraževanje za administratorje OrKe (30,7 %) in izobraževanje za ravnatelje (27,1 %).

Med **drugimi komentarji o NPZ** prevladuje želja po večji veljavi NPZ (upoštevanje pri zaključnih ocenah in merilo za nadaljevanje šolanja). Med komentarji najdemo tudi veliko pohval in zahval za opravljeno delo, nekaj jih izpostavlja tudi pomen NPZ. Med kritikami najdemo pritožbe o neprimernosti besedila za slovenščino v 9. razredu, kritike o kakovosti vrednotenja (površnost, veliko število poizvedb), želje po poenostavitvah procesa NPZ ipd.

Največ ravnateljev poroča, da so z **obveznim učenjem tujega jezika** začeli v 1. razredu (40,9 %), sledijo 2. razred (32,1 %), 4. razred (17,6 %) in 3. razred (5,1 %). Primerjava s preteklimi leti kaže, da narašča delež učencev, ki so z obveznim učenjem tujega jezika pričeli prej (v 1. in 2. razredu), pada pa delež učencev, ki so z obveznim učenjem tujega jezika pričeli pozneje (v 3. in 4. razredu).

ANKETNI VPRAŠALNIK ZA RAVNATELJE OSNOVNIH ŠOL

POROČILO O IZVEDBI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA 2021/2022

Spoštovani,

tudi v letošnjem šolskem letu nadaljujemo s spremljanjem priprav in izvedbe nacionalnega preverjanja znanja (NPZ). Naša želja je pridobiti vaše stališče do NPZ in priporočila za izboljšavo ter odkriti težave in nejasnosti pri izvedbi, analizi dosežkov in postopkih ugotavljanja kakovosti izkazanega znanja.

Prosimo vas, da odgovorite na vprašanja in nam tako pomagate pri analizi uspešnosti izvedbe NPZ. V vprašalniku se slovnična oblika za moški spol uporablja kot nevtralna oblika za oba spola.

1 OSNOVNI PODATKI

1.1 Šifra šole

Napišite šifro vaše šole (šestmestna številka).

2 STALIŠČA RAVNATELJEV DO NPZ

(Na štiristopenjski lestvici ocenite strinjanje s trditvami o NPZ.)

Odgovori: Zelo se strinjam. / Strinjam se. / Ne strinjam se. / Sploh se ne strinjam.

- 2.1 NPZ je smiseln in koristen, saj da učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca.
- 2.2 NPZ odkriva **močna** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.
- 2.3 NPZ odkriva **šibka** področja v znanju učencev, predpisanem z učnimi načrti.
- 2.4 NPZ vpliva na izboljšavo dela na šoli.
- 2.5 NPZ daje učiteljem dodatne informacije o kakovosti njihovega dela.
- 2.6 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja na naši šoli.
- 2.7 NPZ je vplival na izboljšanje kakovosti ocenjevanja pri pouku na naši šoli.
- 2.8 Dosežke NPZ upoštevamo pri načrtovanju prihodnjega dela na naši šoli.
- 2.9 Izobraževanja o analizah dosežkov in vrednotenju NPZ, ki jih pripravlja Ric, so za učitelje koristna.
- 2.10 Dosežek učenca pri NPZ bi moral imeti večjo veljavo.

3 IZVEDBA NPZ

3.1 Ali ste imeli v letošnjem letu pri izvedbi NPZ katero od težav, ki so naštet v spodnji preglednici? Označite ponujene odgovore (stolpec *TEŽAVE*), ob posameznem odgovoru tudi napišite razloge za težave (stolpec *RAZLOGI*) in predloge za njihovo odpravo (stolpec *PREDLOGI*).

Če težav pri izvedbi NPZ niste imeli, preglednice ne izpolnjujte.

	TEŽAVE (označite)	RAZLOGI	PREDLOGI
Dostava/pobiranje gradiva oz. Pošta Slovenije	☐		
Način pakiranja preizkusov	☐		
Čas izvedbe NPZ	☐		
Organizacija prostorov za izvedbo NPZ	☐		
Nadzorni učitelji	☐		
Organizacija pouka med izvedbo NPZ	☐		
Motivacija učencev za NPZ	☐		
Motivacija učiteljev za NPZ	☐		
Odnos staršev do NPZ	☐		
Vrednotenje NPZ	☐		
Izvedba NPZ za učence s posebnimi potrebami	☐		
Izvedba NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom (NIS)	☐		
Drugo	☐		

4 PROSTOVOLJNO IZVAJANJE NPZ IZ TRETJIH PREDMETOV

- 4.1 Iz katerih tretjih predmetov, ki jih minister NI določil za NPZ na vaši šoli, ste prostovoljno izvedli NPZ v 9. razredu?
(Označite lahko več odgovorov.)
Odgovori: Iz nobenega. / Iz kemije. / Iz geografije. / Iz tehnike in tehnologije. / Iz angleščine. / Iz nemščine.

5 OCENA POSREDOVANIH INFORMACIJ

Ocenite informacije, povezane z izvedbo NPZ, ki so vam jih posredovali organi in institucije. Ponujene odgovore označite z DA ali NE.

Odgovori: Natančne / Pravočasne / Nedvoumne

- 5.1 Informacije MIZŠ
5.2 Informacije Državne komisije za vodenje NPZ
5.3 Informacije Rica
5.4 Informacije ZRSS
5.5 Informacije podjetja B2
Podjetje **B2** izvaja IT-storitve na Portalu MIZŠ (program *Prijava na NPZ in Vpis*).

6 OCENA SODELOVANJA

- 6.1 Sodelovanje z organi in institucijami za vodenje NPZ ocenite od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično).
- 6.1.1 Sodelovanje z MIZŠ
6.1.2 Sodelovanje z Državno komisijo za vodenje NPZ
6.1.3 Sodelovanje z Ricem
6.1.4 Sodelovanje z ZRSS
6.1.5 Sodelovanje s podjetjem B2
- 6.2 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*).
- 6.2.1 Sodelovanje z MIZŠ
6.2.2 Sodelovanje z Državno komisijo za vodenje NPZ
6.2.3 Sodelovanje z Ricem
6.2.4 Sodelovanje z ZRSS
6.2.5 Sodelovanje s podjetjem B2

7 OCENA UPORABNOSTI DOKUMENTOV IN PROGRAMOV ZA NPZ

- 7.1 Uporabnost dokumentov in programov za NPZ ocenite od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično).
 - 7.1.1 Uporabnost *Informacije za učence in starše*
 - 7.1.2 Uporabnost *Koledarja NPZ*
 - 7.1.3 Uporabnost *Navodil za izvedbo NPZ*
 - 7.1.4 Uporabnost *Letnega poročila o izvedbi NPZ*
 - 7.1.5 Uporabnost programa *PrijaveKPP*

- 7.2 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*).
 - 7.2.1 Uporabnost publikacije *Informacije za učence in starše*
 - 7.2.2 Uporabnost *Koledarja NPZ*
 - 7.2.3 Uporabnost *Navodil za izvedbo NPZ*
 - 7.2.4 Uporabnost *Letnega poročila o izvedbi NPZ*
 - 7.2.5 Uporabnost programa *PrijaveKPP*

- 7.3. Ali staršem in učencem posredujete povezavo oziroma jih seznanite z elektronsko publikacijo *Informacije za učence in starše*?
Da. / Ne.

8 PRILAGOJENO IZVAJANJE NPZ ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI

- 8.1 Ali je v letošnjem šolskem letu na vaši šoli potekalo prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami?
Da. / Ne.
- 8.2 Od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično) ocenite spodnje postavke:
- 8.2.1 Elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami (program *PrijaveKPP*)
- 8.2.2 Prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami
- 8.2.3 Sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami
- 8.3 Svojo oceno lahko tudi pojasnite (stolpec *KOMENTAR OCENE*), zapišete pa lahko tudi predloge za izboljšavo (stolpec *PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVO*).
- 8.3.1 Elektronski obrazec za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami (program *PrijaveKPP*)
- 8.3.2 Prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami
- 8.3.3 Sodelovanje Rica s šolo pri prilagojenem izvajanju NPZ za učence s posebnimi potrebami

9 ANALIZA DOSEŽKOV UČENCEV ŠOLE NA NPZ

Na vprašanja odgovorite z DA ali NE.

- 9.1 Ali na šoli analizirate dosežke NPZ učencev vaše šole?
- 9.2 Ali pri analizi dosežkov NPZ sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se je preverjal?
- 9.3 Ali pri analizi dosežkov sodeluje celoten učiteljski zbor?
- 9.4 Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite svetu staršev?
- 9.5 Ali analizo dosežkov pri NPZ predstavite staršem učencev, ki so se udeležili NPZ v 6. razredu?
- 9.6 Ali je analiza dosežkov učencev pri NPZ del procesa samoevalvacije na šoli?
- 9.7 Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ učitelji upoštevajo pri načrtovanju dela za naslednja šolska leta?
- 9.8 Ali ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ umeščate v *LDN* in *Razvojni načrt šole*?

10 ANALIZA KAKOVOSTI IZKAZANEGA ZNANJA PRI NPZ S PROGRAMOM OrKa

10.1 Ocenite trditvi o programu OrKa.

Trditvi ocenite od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično). Če programa ne poznate, izberite 0.

	1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 0 (ne poznam)
Program je enostaven za uporabo.	
Priprava analiz dosežkov učencev je enostavna.	

10.2 Pripravimo lahko vse analize, ki jih potrebujemo.

Da. / Ne.

10.3 Ocenite priročnik za uporabo programa OrKa.

Pri tem upoštevajte lestvico od 1 (nezadostno) do 5 (odlično). Če priročnika ne poznate, izberite 0.

1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 0 (ne poznam)

10.4 Ali ste se v preteklih letih vi ali vaši učitelji že udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?

Da. / Ne.

Če ste izbrali Da, odgovorite na naslednje vprašanje.

10.5 Kakšne oblike izobraževanja ste se vi ali vaši učitelji udeležili? (Označite lahko oba odgovora.)

- Izobraževanje za ravnatelje.
- Izobraževanja za celoten učiteljski zbor.

10.6 Ali bi se vi ali vaši učitelji prvič ali ponovno udeležili izobraževanja za uporabo programa OrKa?

Da. / Ne. / Ne vem.

Če ste izbrali Da, odgovorite na naslednje vprašanje.

10.7 Kakšno obliko izobraževanja predlagate? (Označite lahko več odgovorov.)

- Izobraževanje za ravnatelje.
- Izobraževanje za administratorje OrKe.
- Izobraževanje za učitelje po predmetih.
- Izobraževanje za celoten učiteljski zbor.

11 DRUGI KOMENTARJI O NPZ

11.1 Zapišete lahko tudi druge komentarje (predloge, pojasnila ipd.) o NPZ.

12 UČENJE PRVEGA TUJEGA JEZIKA

V katerem razredu so učenci 9. razreda vaše šole začeli z obveznim učenjem prvega tujega jezika (angleščine oz. nemščine)?

- 1. razredu.
- 2. razredu.
- 3. razredu.
- 4. razredu.
- Drugo (zapišite).